

Ο Ν Ο Υ Μ Α Σ

ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ
ΠΟΛΙΤΙΚΗ - ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ -
ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΗ

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ
Δ. Π. ΤΑΓΚΟΠΟΥΛΟΣ

Ένας λαός υμνώνεται ήμα
θαίτη πώς δε φοβάται την
αλήθεια—**ΨΥΧΑΡΗΣ.**

Κάθε γλώσσα έχει τους φυ-
σικούς της κανόνες.
ΒΛΑΔΡΑΣ

ΧΡΟΝΙΑ ΣΤ

ΑΘΗΝΑ, ΚΥΡΙΑΚΗ 21 ΤΟΥ ΔΕΚΕΜΒΡΗ 1908

ΓΡΑΦΕΙΑ: ΔΡΟΜΟΣ ΖΗΝΩΝΑ ΑΡΙΘ. 2

ΑΡΙΘΜΟΣ 323

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΚΩΣΤΗΣ ΠΑΛΑΜΑΣ Οι καημοί της λιμνοθάλασσας
Γ. ΒΛΑΧΟΓΙΑΝΝΗΣ. Λόγοι κι αντίλογοι ('Η για-
γιά μας - 'Ο παπούς).
ΜΥΡΙΑΕΛΛΑ. 'Η νεοελληνική φιλολογία ίσαμε
την Έβρουση του 'Ελλ. κράτους. ('Από τή μελέτη του κα.
θηγητή κ. Α. Thumb).
ΑΔΚΑΙΟΣ. Χαρές απόκοσμες.
ΡΗΓΑΣ ΓΚΟΛΦΗΣ. 'Ο Γήτταρος (τέλος).
ΑΥΔΟΣ ΠΟΔΑΒΡΟΣ. Ρωμικίκο προνομιοκοπάνισμα
και ένν πρόγραμμα 'Αρμένικο.
**ΠΑΡΑΓΡΑΦΑΚΙΑ—Η ΚΟΙΝΗ ΓΝΩΜΗ—Ο,ΤΙ ΘΕ-
ΛΕΤΕ—ΧΩΡΙΣ ΓΡΑΜΜΑΤΟΣΗΜΟ.**

ΚΑΗΜΟΙ

ΤΗΣ ΛΙΜΝΟΘΑΛΑΣΣΑΣ

(19—31 του Δεκέβρη του 1907)

ΑΦΙΕΡΩΜΑ

*Απλά και οιογόμελγητα τραγούδια, νάτα, έσένα,
ΠΑΙΔΙ ΜΟΥ, αποζητάνε,
Της νιόνυφης κιδάρας σου ψιθύρις' τα ένα ένα,
στη γλώσσα της τρ'όθμισα, της άρεσιās σου νάναι.

Γυρίζω στα χαλάσματα της νιότης μου εκεί κάτου,
της νιότης που τή σκότωσα, που δέν τήν έχω ζήσει,
ξυπνώ τ'ό μάγο 'Αντίλαλο, με τάντιλάλημά του
Χορεύουν Ισκιου τ'ό συρτό, γλυκό κρατᾶ μεθύσι.

*Εσύ της νιότης σου και νου και χέρια νά της δώσης,
νά χτίση γερό σπίτι.

Μούσα στις Μούσες ή 'Αρετή. Και νά σφιχταντα-
μώσης
την άρπα του τραγουδιστή με τ'όπλο του πολίτη.

(Μά, ποιός τ'ό ξέρει, πού πολὺ κι άπάνου κι άπό
τίσπρα,
κι άπό της Τέχνης τήν κορφή κι άπ' της 'Ιδέας τ'ό
βάθος,
μην είναι ή θείανᾶ ή φωτιά, και ή πλάστρα και ή
χαλάστρα,
πὺ άπάνου κι άπ' τήν 'Αρετή, τέλος και άρχή' τ'ό
ΠΑΘΟΣ.)

I

Η ΦΑΝΤΑΣΙΑ ΚΑΙ Η ΚΑΡΔΙΑ

*Η Φαντασία μᾶς πάει άλλοῦ, στα τάρταρα και
σιᾶστρα,
κ' είναι πλανεύτρα μάγισσα και ξένη ξελογιάστρα'

μόνη δική μας ή Καρδιά ζώες κι άγάπες δένει
μέ τις ποτιρίδες 'ασφαλτα' και σά νά μήν πεθαίνη

Κορφές, βυθοί, σᾶς γύρευα τήν δρομική Έδρυδική'
τί πόθος τ'ώρα μέσα μου πρωτόγονος και βόγγει ;
— Νά είμουν, ξυπνώντας ρυθμικά, ψαρᾶς με τ'ό
σταλίκι,
τά κοιμισμένα σου νερά, καημένο Μισολόγγι!

2

ΤΑ ΚΑΛΩΒΙΑ ΤΟΥ ΒΛΑΧΟΥ

Τά καλώβια του βλάχου στο Μισόκαμπο
μᾶς καρτεράνε, σύντροφε, σάν πρώτα,
πάμε νά φᾶμε τ'ό χλωρό τυρί
και νά γευτούμε τή σκληρή μπομπότα.

Πᾶμε, τ'ό γάλα νά τ'ό πιούμε άγνό,
κι άπό δροσιά κι άπό χαρά χορτάτοι,
νά νοιώσουμε ξανά μιᾶ πείνα άχόρταγη
στο πλάι σου, βλαχοπούλα εσύ γιομάτη.

3

ΓΥΡΙΣΜΟΣ

Στ'ό λόγεσμα, της θάλασσας και τ'όθρανοῦ κοράλλι,
της λίμνης μάτια, τρεμουλά της νύχτας πυροφάνια,
κ' εσύ, φονιά του λιουριουῦ, μαστράλι,
στις πόρτες χλωροκρέμαστα μαγιάντια σπιφάνια,

γλάροι, πρυάρια του βραδιουῦ και της αγγής γάτες,
ήμερα σπιτωμένα περιστέρια,
γυρνᾶ, καημοί μου άδερβινοί, καημοί μου άποσπε-
[ρίτες,

'Ισκιος γυρνᾶ και πρὸς εσᾶς τᾶσαρκ' άπλώνω χέρια!

4

Η ΨΑΡΟΠΟΥΔΑ

Στρογγυλοφέγγαρη ψαροπούλα,
ποιά ροδοσάρκα σάν τή δική σου,
σάν τήν τρεμουλά σου ποιά τρεμουλά ;
Πᾶς τ'ό λαχτάρισα τ'ό κορμί σου!

Φλογοστεφάνωτη, άνεμοπόδα,
στοὺς μύλους έτρεχες και στάλιονο,
τᾶπρὶλη εσ' ήσοιν δλα τᾶ ρόδα,
κι δλα της νιότης τᾶ καταφρόνια.

Τή θεία φωτιά μου τή δρασκελοῦσες,
στις βάρκες έπαρχες και στα φᾶκια,
τᾶ πάντα σκίζοντας τᾶ περνούσες,
σάν τᾶφροπέλαο τᾶ νέα κατᾶια.

Νύχτα και μέρα σ' άποζητούσα,
τ'ό πέρασμα σου δροῦμα και θᾶμα'

ρούσα, τᾶν άκαρδων άνερούσα,
μ' έκαρες βρύση, κ' έρρεε τ'ό κλάμα.

Μά νά ! σου φέρει μοῦρα έδικιήτρα
τὸν άντρα εμπρός σου τὸν κυβερνήτη'
του τρανοῦ πόθου τυφλή άπαρνήτρα,
γέφυρα δουλειᾶτρα σιᾶχαρο σπᾶτι !

5

ΣΤΟ ΠΕΡΙΒΟΛΙ

Στ'ό περιβόλι πρὸς τ'ό κάστρο
βαριά κοιμᾶστε, παλληκάρια,
σβυστᾶς οἱ έντάφες οἱ κατήγες,
χορταριασμένα τᾶ λιθάρια.

'Ο πλάτανος μαυροσαλεύει
στο πλάι του γέρον του κουρμᾶ'
στη ροδοπερόσωπη σαφροῦλα
τί λᾶς, μακρομαλλούσα λιτιά ;

Τ'ό περιβόλι τ'ό γιομίζει
άργᾶ άπ' της Πάτρως τ'ό βουνό
στα μισοσούρανα άνρωμένο
τ'ό φέγγος τ'ό νυχτερινό.

Με τᾶθλα φωτοδάχτυλά του
τ'ό φέγγος τ'ό νυχτερινό
σκιώντας ξυπνᾶ τᾶ παλληκάρια !
— Πιώς είσαι ; — 'Ο Μάρκος είμ' εγώ ! —

— Κ' εγώ είμ' ο Κίτσος ! — Νά και ο Γρίβας
μ' εσέ, λεβέντη Διακατᾶ'
Μισολογγίτες και Σουλιάδες,
και του Μακρη ή κορμιοστατιά.

Σάν άτι αδιτιάζεται ο Κοκκίνης,
του λαγουμουῦ μαστορευτής.
— Χρῆσανθε, πᾶς για τ'ό μπουρλότο ; —
— Για τᾶ γιουρούσια είσαστ' εσᾶς ;

Κ' εσέ, παλιό, παρατημένο
κανόνι, σά νά καρτεράς
του κανονιέρη σου τή φλόγα. —
— Φωτιά ! φωτιά της λιπουριάς !

— 'Ομως άπόμερα και μόνος,
φεγγαροστάλαχτος, τρανός,
άπό 'να θεῖο άστροπελέκι
ζηλόφτονο σημαδευτός,

Μπάθρον εσύ μεταγνομένο,
τ'ό νου άκατάδεχτο κρατᾶς,

τῆς ἀρησιᾶς Ὀλύμπιος πάντα,
τοῦ καταφρόνιου Σατανᾶς.

Στὴ Βενετιά σου ταξιδεύεις.
Σὲ μὴ χρυσὴ γόντολα μέσα,
τῆς ὁμορφιάς δόμοσα νά την
ἢ λατρεμένη σου ἢ κοντέσσα!

ΚΩΣΤΗΣ ΠΑΛΑΜΑΣ

Η ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΦΙΛΟΛΟΓΙΑ

ΙΣΑΜΕ ΤΗΝ ΙΑΡΥΣΗ ΤΟΥ ΕΛΛΗΝΙΚΟΥ ΚΡΑΤΟΥΣ *)

Ἡ νεοελληνικὴ δημοτ. ποίηση εἶναι ἄξια τοῦ ἐνδιαφέροντος πού τῆς χάρισε ὁ Γκαίτε κ' ἔτσι ἄξια τοῦ ἐνδιαφέροντος τῆς παγκόσμιας φιλολογίας. Σ' αὐτὴ λοιπὸν τὴν ἐθνικὴ ποίηση καὶ γλώσσα πρέπει νὰ πακουμπάει καὶ ἡ φιλολογικὴ ποίηση ὅπως δὲ καὶ τὸ ἐφαρμόζει στὰ κριτικώτερα τῆς τὰ λουλούδια. Βέβαια, πάνου σὲ ξένα πρότυπα ξετυλίχθηκε ἡ νεοελληνικὴ ποίηση, μὰ καὶ αὐτὰ τότε μόνον φέρνανε προκοπή, ὅταν σμίγανε μὲ τὴν πνοὴ πού ἀνασαίνει τὸ δημοτικὸ τραγούδι. Καὶ τοῦτο γιὰ τὰ κρητικὰ ποιήματα πού γεννηθῆκανε στὸ τρίξιμο τοῦ 16 καὶ 17 αἰῶνα, μνηώντας γιὰ τὸ νησι ἐκεῖνο τὸ ξανάνθισμα μιᾶς καινούριας φιλολογίας.

Στὴν κορφή στέκει μιὰ δραματοποιημένη ἰστορία τῆς αἰτίας τοῦ Ἀβραάμ (στὸ 16 αἰῶνα) πού φαίνεται βέβαια νὰ εἶναι διασκευὴ ἀπὸ τὸ ἰταλικό, μὰ πού μὲ τὰ μοτίβα τὰ παρμένα ἀπὸ τὴ δημοτικὴ ποίηση καὶ ἰδίως μὲ τὸ ψυχολογικὸ μεταχέρισμα τῆς μητρικῆς στοργῆς, θεωρεῖται καθάριον ἑλληνικὸ ἔργο. Πολὺ πιὸ δυνατὰ ξεχωρίζεται τὸ ἰταλικὸ στοιχεῖο σὲ δυὸ ἄλλα ἔργα. Τὸνομα κιάλας τοῦ ἑνὸς ἀπὸ τοὺς δυὸ ποιητὰδες μᾶς μαρτυρεῖ σὲ τί ἀέρα βλάστησε αὐτὴ ἡ φιλολογία. Ἐξὼν ἀπὸ τὰ ἐφτάνησα πουθενά ἄλλου δὲν ἔπιασε τόσο βαθειὰς ρίζες ὁ ἰταλικὸς πολιτισμὸς ὅσο στὴν Κρήτη. Ὁμοίως πόσο πάλι σ' αὐτὸ τὸ νησι χαρακτηρίζει τὸ ἑλλ. στοιχεῖο τὸν ἐκεῖ πολιτισμὸ, φαίνεται ἐπίσης ἀπὸ τὸ γεγονότος, ὅτι μιὰ βενετικὴ φαμίλια ἔβγαλε ἕναν ἑλληνα ποιητὴ. Ὁ Β. Κορνάρος (CORNARO)

*) Τὸ Γ' κεφάλαιο ἀπὸ τὴ μελέτη τοῦ καθηγητῆ κ. Albert Thumb «Die Neugriechische Literatur» πού δημοσιεύτηκε στὸ ἐπιστημονικὸ περιοδικὸ τοῦ Βερολίνου «Osteuropäische Literaturen und die Slawischen Sprachen» σελ. 246-264.

πούζησε κατὰ τὰ φαινόμενα στὴν ἀρχὴ τοῦ 16 αἰῶνα, ἀνῆκε στὴν ξακουσμένη ἐκεῖνη οἰκογένεια πού τὴν τιμᾶει καὶ τίτλος δόγη καὶ κατὶ περσότερο ἀκόμα ἡ γέννα τοῦ Τάσσου. Τὸ ἔπος «Ἐρωτόκριτος» (5 ἄσκητα σὲ κάπου 10000 ῥίμες) εἶναι ἰσοποτικὸ μυθιστόρημα πού δηγιέται τὴ ρωμαντικὴ ἀγάπη καὶ τὴς περιπέτειες τοῦ ἥρωα, εἶναι ἕνα ἀπλοῦς ἀνακᾶτωμα εὐρωπαϊκοῦ ἰσοποτισμοῦ καὶ νεοελληνικοῦ χαρακτήρα μὲ ἀρχαῖα μυθολογικὰ κιντήδια. Ὡς σύνολο δὲν ἱκανοποιεῖ τὴν τεχνικὴ ἀπαιτήση, ξεχωριστὰ ὅμως στὰ μέρη του ἔχει νὰ δείξει δραματικὰ καὶ λυρικὰ ὁμορφίαι. Ὅσο καὶ ἂν ἔχει ὁδηγηθεῖ ὁ ποιητὴς ἀπὸ ἰταλικά πρότυπα, δὲν τοῦ λείπει ἡ πρωτοτυπία. Αὐτὸ τὸ ἀποδείχνει κιάλας μὲ τὸ κυβερνήμα τῆς γλώσσας. Ὁ ποιητὴς μὲ τὸ μεταχέρισμα τῆς κρητικῆς ντοπιολαλιᾶς δημιούργησε ἕνα πρότυπο, πὼς μπορεῖ νὰ μορφωθεῖ φιλολογικὰ ἡ λαϊκὴ λαλιά. Τὸ ἔπος ἔγινε τόσο ἀγαπητὸ δημοτικὸ βιβλίον πού καὶ σὲ ἀπομακρυσμένα χωριά πολλά του ἐπεισόδια τὰ μεταχέριζονται γιὰ δημοτικὰ τραγούδια.

Λιγώτερο ξακουστός εἶναι ἕνας ἄλλος κρητικὸς ποιητὴς, ὁ Γ. Χορτάσης (στὸ 1600). Ἡ τραγωδία τοῦ «Ἐρωφίλη» εἶναι ἕνα γιομάτο φόνους καὶ ἀγριότητες δράμα πού τὸ πιὸ σχετικὸ τοῦ πρότυπο τὸ θρίσκεις σ' ἕνα ὀνομαστὸ στὴν ἐποχὴ τοῦ δράματος τοῦ 16 αἰῶνα, τὴν Orbeche τοῦ Giralaldi. Καὶ στὴν τεχνικὴ, ὅπως λ. χ. στὰ λυρικά «ἐντερλέδια» προδίδει ὁ ποιητὴς ἰταλ. ἐπίδραση. Ἐν τούτοις ἴσια ἴσια σ' αὐτὸ τὸ διακρινόμενον λυρικὸ στοιχεῖο δείχνει τὴν ἐθνικὴν χρωματίαν.

Ἡ Κρήτη θὰ μπορούσε νὰ δώσει τὸ δυνατὸ σπρώξιμο στὸν ξαναστυλωμὸ τῆς νεοελλ. φιλολογίας καὶ πιὸ πολὺ στὸ πλάσιμον μιᾶς νεώτερης φιλολογικῆς γλώσσας, ἂν δὲν ἐργότου ἀξάφια νὰν τῆς κόψει τὴ φέρα τὸ βαρὺ ποδάρι τοῦ Τούρκου (1663). Ἡ καινούρια φιλολογία πού μπαίνει στὰ 1800 δὲ συνεδενότουνα μὲ τὴν Κρήτην στέκουσαν ἡ κάτου ἀπὸ τὴν ἐπίδραση τοῦ κλασικισμοῦ (ἰδίως τοῦ γλωσσικοῦ) καὶ τῆς Εὐρώπης, ἡ βλαστάνουσαν ἕμεσα στὴ δημοτικὴ ποίηση. Ἐνα δυνατὸ ξεχώρισμα τῶν τῶν δυὸ στοιχείων μόνον μπορεῖ νὰ κάμει καὶ νὰν σ' αὐτοὺς δυὸ ἀρχαιότερους ποιητὰς πού πρέπει νὰ ὀνομαστοῦνε. Ὁ θεσσαλὸς Ρήγας (Πρωτομάρτυρας τῆς ἑλλ. λευτερίας 1798) μὲ τὰ πατριωτικὰ του τραγούδια στὴν ἰδέαν καὶ στὴ γλώσσα δυνατὰ ἐπιρροασμένος ἀπὸ τὸν κλασικισμὸ, μὰ στὸ αἶσθημα

ἕνας ἀντιπροσωπος τοῦ ἔθνους του. Ὁ Ἀθ. Χριστόπουλος ἀπὸ τὴν Καστοριά τῆς Μακεδονίας (1777-1847) ἀξίζει νὰ αναφερθεῖ γιὰ τὴ μεγάλη του εὐχέ- ρεια στὸ μεταχέρισμα τῆς δημοτικῆς μὰ τὰ παι- γνιδιάρικα τραγουδάκια του δὲν ἔχουνε διόλου βά- ρος αἰσθηματος ἢ σκίψης. Σοβαρότερης ἰδέας καὶ ἀγνῆς δημοτικῆς μορφῆς εἶναι τὰ λυρικά ποιή- ματα, τὰ παραμύθια καὶ οἱ σάτυροι τοῦ Ἡπειρώτη Γ. Βηλαρά (1771-1823). Ὁ Βηλαρὰς ἔγραφε καὶ στὸν πεζὸ λόγον τὴ δημοτικὴν, δίνοντας πρῶτος τὸ καλὸ παραδειγμα στους συμπατριῶτες του - μὰ δίχως κανένα ἀποτέλεσμα - γιὰ τὸ γλωσσικὸ ζή- τημα ἔχει λάθει κιάλας τὴ διεύθυνση ποῦ μὲλλε νὰ κολλήσει τὴ τρυφίδα τῆς στὴ οἰολογία τοῦ 19 αἰῶνα. Εἶχανε πέσει τότε μὲ τὰ μούτρα νὰ ἀκ- θαρίσουνε τὴ γλώσσα καὶ δὲν ἐνοούσανε μαῦτο νὰ παρμερίζουνε μοναχὰ τὴς ἰταλικῆς ἢ τούρκικῆς ἰέ- ζες, μὰ καὶ γνήσιες ἑλλ. λέξεις τῆς κοινῆς χρήσης ἀχυδαίες κατὰ τὴ γνώμη τους νὰ τὴς ἀντικα- σταίνουσε με ἄλλες κλασσικῆς μορφῆς. Αὐτὸ τὸ δασκαλισμὸ τότε μασκάρει ἕξοχα σὲ μιὰ πολὺ ἐξυπνη κωμωδία τοῦ «Κορακιστικὰ» ὁ Ἰάκ. Ρίζος Νεροῦλος.

Ὁ ἄνθρωπος πού παίζεται σὲ βροχὸς τοῦ ἐ τί- τλος «Κορακιστικὰ» εἶναι ὁ διάσημος φιλόλογος Ἀδ. Κοραῆς ἀπὸ τὴ Χίος (1748-1833) ἕνας ἀπὸ τοὺς φλογερότερους πατριῶτες, ἕνας παιδαγωγὸς τοῦ ἔθνους του πού μὲ τὴν ἐκπαίδεψιν προσπαθοῦσε νὰν τὸ κάμει ὄμοιο γιὰ τὴ λευτερίαν. Γιὰ τὴς ὑπερβό- λες τῶν ἀγαρμομαῶν ἐκεῖνων ὅπως λ. χ. τοῦ Δούκα δὲ φταίει καθόλου. Ὁ Κοραῆς ἀντιπροσωπεύει τὸ «συμβιβασμὸ» μεταξὺ δημοτικῆς καὶ κλασσικῆς καὶ ἔχει ὅση γιὰ τὸ ζήτημα μιᾶς φιλολογικῆς γλώσσας γενώτερες ἰδέες παρὰ τὸ πλῆθος ἐκεῖνο τῶν ἀκαθαρτουσῶν πού θαρροῦνε πὼς ἀντιπροσω- πεύουνε τὴς ἀρχῆς του. Ἀλλὰ ὅπως καὶ ἂν ἔχει τὸ πρᾶμα ὁ Κοραῆς εἶναι ὁ πτερός τοῦ κυριάρχου συ- στήματος. Ὅταν ὁ πόλεμος γιὰ τὴν ἑλληνικὴν ἀνε- ξαρτησίαν τέλειωσεν μὲ τὴν ἀποκατάσταση ἑνὸς λεύ- τερου ἑλληνικοῦ κράτους, τὸ ἔθνος θεώρησε χρέος του σύμφωνον μὲ τὸν εὐρωπαϊκὸν πολιτισμὸν νὰ κανο- νίσαι ὅλες τὴν τὴς δημοτικῆς ὑπέθεσες - καὶ ἐδῶ φυ- τικὰ ἀνῆκε καὶ τὸ ζήτημα τῆς γλωσσικῆς μορφῆς. Μεταξὺ Κοραῆ καὶ Βηλαρά προτιμήθηκε ὁ πρῶτος - τραβήξανε μάλιστα πιὸ πέρα τὸ σκαίνι τοῦ Κοραῆ. Γιὰ τὸν πεζὸ λόγον ἡ δημοτικὴ ἔμεινε ἀποξενωμένη καὶ εἶναι νὰ λυπάται κανεὶς πού καὶ τοῦ Περρεβοῦ

ΡΗΓΑΣ ΓΚΟΛΦΗΣ

Ο ΓΗΤΑΥΡΟΣ

ΣΤΑΥΡΟΣ. Ὅσο γι' αὐτὸ, πατέρα, νομίζω πὼς δὲν ἔχουν ἄδικο. Δώδεκα ὥρες πάνου κάτου, δου- λειὰ τὸ μερονύχτι, τοὺς ἀφανίζει. Δὲν εἶναι μικρὸ πρᾶμα, δώδεκα ὀλάκερες ὥρες νῆχης νὰ παλεύης μὲ τί σίδερο. Το ἄψυχο αὐτὸ πρᾶμα γιὰ νὰ λυ- γίσῃ, νὰ κοπῆ, νὰ πάσῃ τκῆμα, θελεῖ νὰ φάῃ ζωῆς.

ΦΙΝΤΗΣ. Σταῦρο, τί εἶναι αὐτὰ πού λές;

ΣΤΑΥΡΟΣ. Λέω ἀπλοῦστατα, πὼς ἔχουν δι- κιο νὰ ζητοῦν λιγιστεψὴ στὴς ὥρες τῆς δουλειᾶς.

ΦΙΝΤΗΣ. Μὰ αὐτὸ εἶναι ἐναντίον σ' ἄ σφε- ροντὰ μες.

ΣΤΑΥΡΟΣ. Τὸ μεγαλύτερο σφερο κ' ἀθενὸς εἶναι τὸ σφερο τῆς ἀνθρωπότητας. Κι' αὐτοὶ πού

*) Ἡ ἀρχὴ του στὸν ἀριθ. 321.

ἐργάζονται στὸ ἐργαστήριό σας, μὴν ξεχνᾶτε, πα- τέρα, πὼς εἶναι οἱ ἀπόκληροι αὐτῆς τῆς ἀνθρωπότη- τας, πού σο καὶ ἔσας κάνουνε νὰ πλουτίζετε, ἔχουν ὅμως δικαίωμα σὲ μιὰ στοιχειώδη φιλαν- θρωπία ἀπὸ μέρος σας.

ΦΙΝΤΗΣ. Αὐτοὶ μὲ κάου καὶ πλουτίζω; Αὐτοὶ ἢ τὰ κεφάλαιά μου, τὰ μηχανήματά μου, ἢ περιουσία μου, πού τὴν ἔχω ρίξει στους πέντε δρό- μους, καὶ πού γι' αὐτὸ βρίσκουνε ψωμί καὶ τρῶνε αὐτοὶ οἱ τιποτένιοι;...

ΣΤΑΥΡΟΣ (μὲ κάποιον θυμὸ). Ἡ περιουσία σας πού τὴ ρίξατε στους πέντε δρόμους, καθὼς λέτε, μεγαλώσε καὶ θέρειψε μέσα σ' αὐτοὺς τοὺς πέντε δρόμους, ὅχι βέβαια μονίχῃ της, μὰ μὲ τὸ αἷμα αὐτῶν, πού τὴν τὴν βρίζετε κι' ἄλλες.

ΦΙΝΤΗΣ. Δὲ σὲ καταλαβαίνω, Σταῦρο, μὰ τὴν ἀλήθειαν, δὲ σὲ καταλαβαίνω.

ΣΤΑΥΡΟΣ. Κι' ὅμως αὐτὰ πού λέω εἶναι τόσο ἀπλά. Δὲ μὲ καταλαβαίνετε, γιὰτί δὲ θελετε, γιὰτί ἴσως καὶ δὲν μπορεῖτε νὰ μὲ καταλάβετε. Δὲ συλλογιστήκατε ποτὲ πόσοι ἀπ' αὐτοὺς φύγανε ἀπὸ τὸ ἐργαστήριό σας σκακατεμένοι καὶ χιλιοπα- θιασμένοι, ἐνῶ μὴχανε ἐκεῖ μέσα μ' ἄλη τὴν γερο- σὺνη καὶ τὴ φωτιὰ τῆς νιότης. Δὲ συλλογιστήκατε

ποτὲ πὼς ἡ μὴνη τους ἀνταμοιβὴ ὕστερα ἀπὸ τό- σω χρόνῶνε ἐργασίαν εἶναι ἡ πείνα, ἡ ἄτημη πείνα. Ἄμα τοὺς περιτριγυρίζουνε τὰ γερατιά, καὶ πάψῃ πᾶ ἡ ἰκανότητά τους γιὰ τὴ δουλειάν. (Ξαφνικά). Πάψτε νὰ εἶστε τόσο ἔδικος γι' αὐτοὺς, πτερά. Ἄκουστε με καὶ μένα. Ἄς τοὺς λιγιστεψομε τίς ὥρες τῆς ἐργασίας ὅπως ζητᾶνε, ἂς τοὺς κάνουμε καὶ καμιά ἄλλη παρχώρηση, ἂς τοὺς...

ΦΙΝΤΗΣ (διακόφοντας μὲ θυμὸ). Καὶ καμιά ἄλλη παρχώρηση; Ἐσὺ εἶσαι τρελλός. Ἐσὺ εἶσαι τρελλός. Μπάς καὶ ἤσθες ἐδῶ, κ' ἀταραχίμενε, γιὰ να μοῦ κατατρέψῃς τὴν περιουσίαν μου, νὰ μοῦ πα- ρῆς τὰ κόπια μου, καὶ νὰ τὰ μοιράσης σ' αὐτοὺς;

ΣΤΑΥΡΟΣ. Ἰσως τὰ κόπια σας νὰ εἶναι πιὸ πολὺ κόπια αὐτῶν, παρὰ δικὰ σας.

ΦΙΝΤΗΣ (μονάχος του, σὺν ἀπελισμένῳ). Πάντα ὁ ἴδιος, πέντα ὁ ἴδιος. Δὲν μπορεῖτε ν' ἀλ- λάξῃ, Θεέ μου.

ΣΤΑΥΡΟΣ. Κι' ὅμως ἂν ξέρατε τί θὰ πῆ σκαλαβιά...

ΦΙΝΤΗΣ (διακόφοντας). Μιλᾶ γιὰ σκαλαβιά, γι' αὐτοὺς πού κατατῆσαν νὰ εἶναι πιὸ λεύτεροι κι' ἀπὸ μένα. Ἡ πολιτεία τοὺς ἔκαμε βασιλιάδες, καὶ λύνουνε καὶ δένουνε, καὶ κατεβάζουν ἀρχόντους

ή ιστορία του Σουλίου και της Πάργας δεν μπο-
ρεσε να έπιρραξει με τη δροσερή της πνοή και την
έκλογή της γλώσσας. Τα άπονημονέματα του πρό-
μαχου της λευτεριάς Θεόδωρου Κολοκοτρώνη, συν-
ταγμένα στη δημοτική (1851), δεν έχουνε την αξία
φιλολογικου έργου.

“Αν οι Έλληνες στο άρχιμισμα της νέας τους
ζωής κρίνανε διαφορετικά από τ άλλα εύρωπ. Έθνη
που μέσα τους βλαστήσασε κοντά κοντά έθνικιά
γλώσσα κ' ιθνικιά ποίηση, δεν έδωσαν ιδω το
πρώτο χτύπημα καθαρά φιλολογικου λόγου. Έτσι
μπορεί κανείς να υποδείξει πώς στους έθνικόφρονες
“Έλληνες έγινε αζήτης ή δημοτική με τον τρόπο
που τη μεταχειριστήκανε οι Ίουίτες: στην προπα-
γάντα τους. Πολύ σπουδαιότερος όμως είν' ένας άλ-
λος λόγος. Ο εύρωπαϊκός φιλελληνισμός που βλά-
στηκε από τον ένθουσιζισμό για τις άρχαιότητες έ-
φερε τόντις σε καλό τέλος το σηκωμό των Έλλη-
νων και νιωθει κανείς τον πόθο των τελευταίων,
με μιά γραφή σιμώτερη στην άρχαία, να δείζουνε
σ' όλο τον κόσμο, και πιο πολύ στους φιλελλη-
νικούς κύκλους, πώς είναι οι φυσικοί κληρονόμοι των
άρχαίων Έλλήνων. Γιατί ο Φιλημεράτης είχε ζε-
στομώσει το 1829 τη φράση ότι γενικά δ' ν υπάρχουνε
πια Έλληνες και ότι ο πληθυσμός της άρ-
χιικής Ελλάδος έχει σαρωθεί από την πλημμύρα
τῶ Σλαβωνε. Η Εύρώπη είχε υπερασπιστεί
τους Έλληνες επειδή πιστούε πως άγκάλιαζε τους
άπόγονους τῶ Μαραθωνομάχων — και τώρα όλο αυτό
νάει μιά ούτοπία! Διόλου παράξενο αν οι Έλλη-
νες φοβηθήκανε τὰ άσκημα πολιτικά έπακόλουθα
που μπορεζτε ναχει: μιά τέτις άπάτη της Εύρώπης
για το νέο κράτος. Μ' άλλοιμοιο αν οι Έλληνες
είχαν ως μόνο γνώρισμα της κατχγωγής του: τη
γρηκτή τους! “Αν είναι τίποτα που ναποδείχνει τον
έσωτερικό σύνδεσμο άρχαίου και νέου έθνισμού τούτο
ίσκι ίσια είναι αυτή η λαϊκή λαλιά, αυτή η νεοελ-
ληνική συνείδηση, και δεν υπάρχουν: σήμερα άμφιβο-
λία στους είδημονες ότι η θεωρία του Φιλημεράτη
είναι λαθεμένη. Οι σημερινοί Έλληνες έχουν όλο το
δικαίωμα να λέγονται άπόγονοι των άρχαίων αν και
με το φυλετικό άνακάτωμα μπάσανε ξένο αίμα στις
φλέβες τους όπως κάθε λαός της Εύρώπης. Ο θυ-
μός των Έλλήνων για το Φιλημεράτη είν' εύκο-
λονόητος, μα το λυπηρό είναι πώς βγήητε να στε-

ριωθεί η πλάνη που τόσο έμποδισε κ' έβλαψε το
έθνος τη φιλολογική ζετυλιξιά.

Πάτρα ΜΥΡΙΑΛΛΑ
ΧΑΡΕΣ ΑΠΟΚΟΣΜΕΣ

Της Μ—Μ.

Τάβλεπα από το στενό φεγγίτη, το σιδεροφραγ-
μένο, της φυλακής μου, της ψυχικής μου φυλακής,
το φεγγίτη. Και τα καμάρινα στο άντικρονό παρό-
θυρο, πάνω στο κρύο το μάρμαρο άπιθωμένα. Και
τα χοιρόμωνα. Και σιγά σιγά, δίχως να το νιώσω
τάγαπησα. Βέβαια, θάν τάγαπησα, άφοι κι δια νύ-
χτωνε, κι δια δεν τάβλεπα πιά, πάντα μπροστά μου
τάχα, τα μάτια της ψυχής μου πάντ' άγρυπνούσαν
πάνω τους.

Κ' εΐτανε δυο γλαστράκια μικρά, τοσούτοινα και
δυο φυτά μικρά, ντυμένα την δλοπράσινη δροσιά κ'
έλιπδα της νιότης, στυλωνόντουσαν πάνω τους. Κι
διαν τα γλαστράκια τα βάζανε κοντά κοντά, τά-
βλεπα τα φυτά να γέρνει τδνα πάνω σ' άλλο και να
κρυφομιλάνε κι όταν πάλι τα γλαστράκια τάπομα-
κράινανε, τδνα στη μίση άκρη του παραθυριου και
τάλλο στην άλλη, τάβλεπα τα φυτά να γέρουνε σά
μαραμένα και τάβλεπα ακόμα και να δακρίζουνε.

Και τα λυπόμωνα τα φτωχά μου και μου νοτί-
ζουταν και τα δικά μου τα μάτια. Και μωδερό-
τουνε να φωνάζω :

— Μην τα χωρίζετε. Αφίστε τα κοντά κοντά
να κρυφολένε τους πόθους τους και να χρυσοφάι-
νουν τις έλπίδες τους.

Με τα γλυκοχοράματα τα καλημέρινα και τα
καληνυχτούσα με τα ήλιογέρματα. Κι όλημερίς γλυ-
κοκουβέντες έστηνα μαζί τους κι όλονυχτίς άγάπες
μου και προηγοιές μου τα φώναζα. “Ω, πόσο
πλάταινε η περιουκλωσιά της φυλακής μου με την
άγάπη τους! Αλάκωρη τη δημιουργία κλειούσα
μέσα στο στενό μου το κελλί και τις βαριές μου τις
άλυσιδες έρχόντουνε η Νιότη και μ' ένα άεροφίλημά
της μου τις κοιμάταζε.

Και χοιρόμωνα της ψυχής τη λευτεριά — τη με-
γάλη Λευτεριά χοιρόμωνα. Και πάθαινα και τούτο.
“Έβλεπα στα πράσινα τους τα φυλλάκια να ντυφεγγί-
ζεται η άγάπη μου και θαρρούσα πως μ' αγαπούνε κι
αυτά, πως με κοιτάζουνε, ακόμα και πως μου γλυ-

κοκουβεντιάζουνε. Μπορεί και να μη γελιόμωνα.
Μήπως δεν έχουν ψυχή και τάνθάκια; Και μήπως
δεν υπάρχουν και διαλεχτές ψυχές ανθρώπινες που
έχουν το μέγα χάρισμα να βλέπουν τάνθάκια να
γλυκοφιλιούνται και να κούνε τους θάμνους να να-
στενάζουνε;

Με αγαπούσανε τάνθάκια μου. Κι όσο κι αν τα
μαργιόλικα ζητούσανε να μου το κρύψουν, έρχόντου-
σαν κάτι μεγάλες στιγμές που τάπιανα — μάλιστα διαν
δ' “Ηλιος άπλωνότανε πάνω τους και γυρούσανε
κατά το φεγγίτη της φυλακής μου και γλυκοσιού-
σανε τα φυλλάκια τους σά να μου φωνάζανε :

— Την άγάπη μας σου φέρουμε, φτωχέ μας
μοναξιώτη, με τη λουλουδένια μας την άγάπη σε
στεφανώνουμε!

“Αχ, ένα δειλινό τρομάρα που την πήρα! Φυ-
σούσε μανιασμένος βοριάς, κατάψυχρος, και τα πα-
ραθυρόφυλλα άνοιγοκλειούσανε με όρμη — και τα
γλαστράκια μου τα φτωχά πάνω στο μάρμαρο, σάν
πάντα, καρτερούσαν από στιγμή σε στιγμή το θά-
νατο. “Αλοιά μου! “Έβγαζα το χέρι μου από το
σιερό μου το φεγγίτη, τ' άπλωνο, μα που να φτά-
σει το χέρι μου να στυλώσει τα παραθυρόφυλλα και
νάν τα σώσει! Σειούσα την πόρτα της φυλακής μου
νάν τη ρήξω και να πεταχτώ έξω, μα η σιδερο-
πορτα, καλομεταλωμένη, δε λυγούσε και μόνο τα
χέρια μου που μάτωνα!

Και σωριαζόμωνα κατάχαμα κ' έκλειγα, και ξε-
φρονούσα, και κατασπάζα τις σάρκες μου. Μα τί-
ποτα, τίποτα!

Και μιά στιγμή, πάνω στη μαθη την άπελλι-
σιά μου, άνατινάχηκα κ' έτρεξα στο φεγγίτη και
κόλλησα τα φρυγγμένα χέλια μου στα κρύα σίδερα
του και φώναξα σπαραχτικά :

— Διαβάτες άκαρδοι, λυπηθήτε με, σώστε μου
τα φτωχά μου τάνθάκια! Ρούφα περιγελάστρα, λυ-
πήσον με, πεθαίνουν τάνθάκια μου και θα πεθάνω
μαζί τους κ' εγώ!..

Και σβήσανε τα λόγια μου με άναφιλητό. Και
οι διαβάτες μ' άκούσανε ψυχροί κι άδιάφοροι και η
ρούφα με άναγέλασε..

“Αχ, πάντα άδιάφοροι οι διαβάτες και πάντα

με τον ψήρο τους. Που ματακούστηκε να κυβερνήη
έναν τόπο ή φτωχολογιά και η άργατιά.

ΣΤΑΥΡΟΣ. Τους λευτέρωσε ή πολιτεία, είναι
άλήθεια, μα τους τλαβωσε ο παράς. Αυτό όμως
το σκλάβωμα είναι πολύ χειρότερο από κάθε άλλο.
Δε θα περάση πολύς καιρός που θα ξεσκλαβωθούνε
κι άπ' αυτό... Άλλοιμοιο σε σάς τότε κ. Φιντή.

ΦΙΝΤΗΣ. Έσύ είσαι ένας επαναστάτης, ένας
άναρχιός, που ήρθες εδώ μέσα για να με φοβερί-
σης; “Α! δεν μπορώ να σε υποφέρω πιά, θα φω-
νάξω την άστουριά να σε πετάξω από μπροστά
μου. (Πέφτει σε μιά καρέκλα).

Πάγη.

ΣΤΑΥΡΟΣ (ήσυχια ύστερα από λίγη σκέψη). Δεν
είναι άνάγκη να το κάμω αυτό ή άστουριά. Θά το
κάμω μόνοι μου, τώρα που σας γνώρισα καλά και
κατά βάθος. Μιά φράξ έμωνα παιδάκι και δε σας
είχα καταλάβει: άλλωώς βέβαια δε θα με βιάπατε
ποτέ να ξαναπατήσω τη κατώφλι σας. Κι αν με
είδατε σήμερα ναργουμαι εδώ, δάκαλα αυτή μόνο
και μόνο με την έλπίδα πως με δε, τι μέτα μου περ-
νούσε από το χέρι θά μπορούσα να γλυκάνω τη
δυστυχία τῶ δυστυχισμένου σας. (Ανατάωρα,
ύστερα από λίγο). Τόσα χρόνια μακριά από σας,

δούλεψα με τα χέρια μου για να ζήσω. Πείνασα,
δίψασα, ύπόφερα, και είδα από σιμά μέσα στα
έργοστάσια κ' εγώ, ένας άπλος έργάτης, είδα από
σιμά τη μεγάλη καταπίεση του παρά, είδα από
σιμά τα βάσανα, τις πίκρες, τις άδικίες, τους θά-
νάτους. Είδα από σιμά την άγριότητα, την άτιμία,
και μπήκα και γώ, και βουτήχτηκα και γώ, και
έπαθα και γώ. Κλείνω μέσα μου αυτή τη στιγμή
το πόνο όλων όσκι τυραννιούνται κάτω από τα
σκληρά πατήματα έσας των πλούσιων... “Α! με
λέτε ένα επαναστάτη, ένα άναρχικό. Μα δεν είμαι
τίποτα άπ' αυτά. Είμαι μονάχα ένας άνθρωπος,
ένας άνθρωπος που έσείς δεν είστε.

ΦΙΝΤΗΣ (συλλογισμένος). Άλλοιμονό σου, άλ-
λοιμονό σου, τρισαλλοιμονό σου!..

ΣΤΑΥΡΟΣ (χτυπάει το κουδούτι).
(Μπαίνει ο ύπερέτης).

ΣΤΑΥΡΟΣ. Τοίματε με παρακαλώ τα πρά-
ματά μου και κατέβατέ τα κάτω στην έξωπορτα.
ΥΠΕΡΕΤΗΣ. Άμέσως. (Φεύγει).

Πάγη.

ΣΤΑΥΡΟΣ (προς το Φιντή). Φεύγω αυτή τη
στιγμή για να μην ξαναγυρίσω πιά. Έτσι πιστεύω,
να μη κιντυεύουνε πλέον τα κόπια σας και τα

πλούτη σας. “Αν όμως τώρα μέσα μου κιστάνουμαι
ένα σπαραγμό, είναι γιατί αφήνω πίσω μου τη
λύπη σε δυο πρόσωπα που τα στολίζουνε τα άθωα
γερατειά και τα άγνά νιάτα. “Ω! τη γιγιά μου
και την αδερπούλα μου δε θέλω ούτε να τις άπο-
χαιρετήσω, φοβάμαι μήπως η άγάπη τους, και
θέλω μου με κρατήση εδώ. Παίρνω όμως μαζί
μου τη μνήμη της μάνας μου που είναι για μένα
ένας θησαυρός και που δεν μπορείτε πιά να μου την
κρατήσετε έσείς

(Ο Σταύρος φεύγει. Ο Φιντής σε όλο αυτό το
διάστημα έχει γύρει το κεφάλι του άπάνου στα χέ-
ρια, σά να σκέφτεται άδιάκοπα. Δείχνει πως είναι
πολύ ταραγμένος).

Πάγη.

(Σε λίγο μπαίνει η Γιαγιά. Την ακολουθεί η
“Αννούλα κλαίγοντας και έχοντας το μαντίλι της στα
μάτια).

ΓΙΑΓΙΑ (τρομαγμένη). Είναι άλήθεια; Είναι
άλήθεια; (Κοιτάζει γέρω της). Έφυγε ο Σταύ-
ρος; Πάλι μές έφυγε ο Σταύρος; (Πέφτει σε μιά
καρέκλα). “Ω! δυστυχία μας, καποιο καινούριο
κακό μέλλει να γίνη, καποιο καινούριο κακό και
όπως και τότε. (Προς το Φιντή, ύστερα από λίγο).

αναγελάστρα ή ρούγα στους μεγάλους κ' ευγενικούς πόνους της ψυχής!

Πάντα!...

Δευτέρα, 10. 12. 908.

ΑΛΚΑΙΟΣ

ΛΟΓΟΙ ΚΙ' ΑΝΤΙΛΟΓΟΙ

Η ΓΙΑΓΙΑ ΜΑΣ

Είναι ή ρίζα του σπιτιού. Είναι ή χαϊδεμένη μας απ' όλους, σαν το παιό μικρό μας το παιδί. Κ' είν' ή μαμμώθεφτή μας. Είναι ή ύπομονή μας ή άσωστη, κ' ή γιαγιά μας θέλει νά τή σώτη. Είν' ή άνησυχία στους μεγάλους κ' ή λαχτάρα στους μικρούς. Είναι ή τρόμος σ' όλους μας. Είναι ή τύρανός μας. Κ' είναι ή ρίζα του σπιτιού. Τριγυρίζει μέσ' τού σπιτιού απ' τήν αύγή. Θέλει όλα νά τά παρακολουθή. Κλαίει στην κούνια τού μωρού; 'Η γιαγιά τσιμπιές τού δίνει στα κρυφά— για νά σωπάση. 'Εχει αυγό ή όρνιθα; 'Η γιαγιά θά μές τού 'π'η, ξημερώματα 'Οχι, κ' αλλοίμονο στην όρνιθα που θά τού πέθη! Σκούζει ή όρνιθα μέσ' τού κατώι, κλαίει και τού μωρού. Τρέχουν τά παιδιά πέρα και δώθε και φωνάζουν πριν τή δοιμάσουνε τή ρόκα, που τά κυνηγάει. Κ' είναι άντάμα με τή ρόκα κ' ή γιαγιά—όπου φύγη! Δός του σκούζιμο! Τρέχουν όλοι στή βοήθειά τους. Τόκαμε ή γιαγιά! Τι τής φταίζανε νήν τού ρωτάτε. Ποιός τολμάει νά τή μαλώση; Νόμος δέν τήν πιάνει τή γιαγιά. Είν' άσύδοτη. Είναι χαϊδεμένη. Κ' είναι ή ρίζα του σπιτιού. Παιό πολύ κ' απ' τού μωρού μας, και χειρότερα κ' απ' τ' άλλα τά παιδιά, ή γιαγιά μας μάχεται τού σκύλο, μά στο γάτο μας τού παρακάνει. Και για ποιό λογαριασμό; 'Η γιαγιά τού ξέρει. 'Αμα τήν κυτάζει ή Κελεπούρης τή γιαγιά στα μάτια, κ' έχει λόγο που ν' άνησυχή, κάνει τήν άδιάφορη ή γιαγιά. Κ' άμα ή Κελεπούρης, ή κολόπιστος, τή πιστευτή, τότε τής τρώει με τή μαγκούρη. Και γιατί; Για τού τίποτα, που έφταίζει και για νά ποιή. Νά κ' ή Μουστερης μας καθισμένος στή φωτιά, σά νοικοκύρης. 'Επιασε και τής γιαγιάς τού παραγωνι, έφταίξε φοβερά. 'Εφαγε μπηχτές, που δέν

τής μέτρητε —κ' έμετε λέγαμε που τονέ χάιδευε ή γιαγιά! Δέ βαρούσαι. Κ' ύστερα ή αύλή τονέ δέχτηκε τού γάτο. Και καλά που ήταν ή αύλή κοντά στο πρώτο πάτωμα. Γλύτωσε ή Μουστερης με τούνα πόδι του κουτού. 'Αχ, γιαγιά, γιαγιά, τί έκαμες; Δέ φταίς εσύ, ή Μουστερης μας φταίει. Φταίει κ' ή Κελεπούρης. 'Ολοι φταίμε έμεις. Κ' είναι άθώκ εσύ.

Κ' είναι ή ρίζα του σπιτιού. 'Ησυχη είναι μέσα στο σπιτι. Σιγοβράζει τού φαί στο μαγερευό. Θά ήσυχάξη κ' ή γιαγιά. Μά ή γιαγιά δέν ήσυχάζει. Πάει κλεφτά νά ιδή τι γίνεται στο μαγερευό. 'Ανασηκώνει τού καπάκι... Βρέ, δέ θάρριξαν άλάτι στο φαί—βάλ' του μιά χουφτιά... Κ' ή φωτιά μισοσβυσμένη—μπήξε ζύλα! Κ' ή γιαγιά στρηγογυρίζει...

Τού μεσημέρι ήτανε λύσσα τού φαί. Και τού ρύζι λάσπη γίνικε—ή γιαγιά μονάχα τώτρωγε. Κ' ή καφές είχε άμμο, και τονέ ροκάνιζε. 'Ολοι άνοκάτου στο τραπέζι. 'Αλλοι θυμώναν, άλλοι γελούσανε. Κ' ή γιαγιά μονάχα σώπαινε. Ποιός άλάτισε τού φαί άλλη μιά φορά; Ποιός τόν έχυσε στις πλάκες τόν καφέ; 'Οχι, εσύ δέν ήτωνα, γιαγιά; 'Οχι, εσύ δέν τόκαμες. 'Οχι, εσύ δέ φταίς, εσύ. Κ' είναι ή άφταιστη. Κ' είναι ή γιαγιά μας. Κ' είναι ή μόνη μας γιαγιά.

Κ' είναι ή ρίζα του σπιτιού.

Ο ΠΑΠΠΟΥΣ

'Ο παππούς μας δέν άκούγεται καθόλου μέσ' τού σπιτι. Κάθεται στην πολυθρόνα άκίνητος απ' τήν αύγή, μέσ' τή σάλλα. Σέ κανένα δέ μιλεί, δέ ζητάει και τίποτε. Δέν παραπονιέται, δέ γκρινιάζει. Βλέπει έμπρός, και δέν κουνιέται. Ούτε και νοιάζεται για τίποτε ή παππούς.

Μέ τά μάτια κερρωμένα στο κενό, άψυχα σά νάνκι δλ' απ' άσπράδι, με τά μακρουλά τά χέρια, τά λευκά σαν άπό χερτί, με τά πόδια τ' άσαρκα και διπλωμένα, ζή δέ ζή ή παππούς, τού ίδιου κ' νει. Μοιάζει πρμα ζωντανό, μοιάζει φάντασμα, κανένα δέν πειράζει. 'Ο παππούς είν' άβλαβος, κ' είναι καλός— είναι περιττός. Είν' ή ίσκιος τού σπιτιού.

'Αξαφνα φτχνιζεται ή παππούς. Δυνατά, που ν' άπορη κανείς πως τήν έδγκλε τετοια βροντή, ένας ίσκιος.

— Ούφ, παππού, με τρώμαζες! Δέ φταρνίζε-

σαι παιό ήτυχα; λεί; ή έγγονίτσα ή κλομαθήτη.

'Ο παππούς δέν άπαντάει. Μέρ' τή σάλλα τρέχοντας παιζουν τά παιδιά, τού παππού τού γόνια. Τόπιασε ή παππούς τού παιό μικρό, κηώς πέρατε κοντά του! 'Απλωσ' ένα χέρι μακρουλό σά φτυάρι, και τού γραπώτε ήτυχα, ξαφνικά, σαν άρχχνη. Βάνει τίς φωνές ή χαϊδεμένος ή έγγονας.

— 'Αφσή με, λεί, παππού! Μούκοψες τού αία. Νόμιζα, δέν είν' έδω. 'Αφσή με! Με τού πούνε τά μουτάκια σου. Κκι βρωμας ταμπάκο. Είναι κρύα τά χέρια σου, παππού! 'Αφσή με.

Μπκίνει βιαστικά ή παιό μεγάλη έγγονα, θυμωμένη. Κ' είναι ή προκομμένη αύτή, κ' είναι ή παιό κακή.

— 'Ακουσε, παππού, τού λεί. Δέ μπορείς νά μένης πάντα μέσ' τή σάλλα. Παιζουν τά παιδιά. Κ' επισκέφτες θά μές έρθουνε. Πρέπει στην τραπέζα νά περάσης. Σήκου!

Και σηκώνεται ή παππούς. 'Ανοίγει σιγαλά τής κοκκάλες του, χέρια πόδια σαν κηρίδα πληγωμένη άργοκτεί. Κ' έτσι φτάνει στην τραπέζα κηλίη τού. Δέν παραπονιέται. Είναι ήλιερος σαν πρόβατο ή παππούς. Είναι ύπακουος— είναι ταπεινός. Είν' ή ίσκιος τού σπιτιού.

Στού τραπέζι κητι φοβερό γίνικε. 'Ετρεμκν τά χέρια τού παππού, κ' έπεισε τού πηρού: τού μεσ' τού πιάτο. Λέρωσε και τού σακκάκι του ή παππούς. Κκι φταρνίστηκε, φοβερά.

— 'Α, παππού, δέ βροσιέται παιά, τού λεί. Ούτε νά φας δέν έμαθες, ούτε πως νά φέρνεσαι. Σήκου, σήκου!

Κάνει ή παππούς νά σηκωθή.

— 'Αλλο πάλι! Για που τόβχλες! Τι ζητάς, Τι σου λείπει και παραπονιέσαι;... 'Ακουσε, παππού! Πρέπει, πρέπει νά μήν τρώς στο τραπέζι. Τού φαί θά σου τού φέρνουνε στην κημαρή σου. Θά σου κατεβάσουνε και τήν πολυθρόνα σου, στο ύπόγειο. Θά σου στρώσουνε και τού κρεβάτι εκεί. Σήκου.

Κκι σηκώθηκε ή παππούς. Σέ μιά κηκαρη κηκή, με ένα ταπεινό τριγγίτη, έχει θρονιάστηκε ή παππούς. Κκι δέν είτε τίποτε. 'Απ' τήν πολυθρόνα του, άσειστος, βλέπει τού παράθυρο. Και δέ μιλάει. Και μονάχα φταρνιζεται, τρανταχτά. 'Ομως παιά κανένα με τού φταρνητό του δέν τρωμάζει. Και κανένα παιά τού φέρσιμό του δέν πειράζει.

Κι ή παππούς έτσι ήτυχος περνάει. Κ' είν'

Τόν έδιωξες, εσύ τόν έδιωξες.

ΦΙΝΤΗΣ. Ποτέ δέν έδιωξα τού παιδί μου από τού σπιτι μου. Και τότε, όπως σου έχω πει, και τούρα άκόμα, έφυγε μονάχος του. Καλύτερα όμως που τέλειωσε τού γλήγορα αύτή ή ιστορία. Δέ θά μπορούσα νά τόν ύποφέρω.

ΓΙΑΓΙΑ. Μά ποιά εΐτανε ή άφορμή, πεις μου ποιά εΐτανε ή αίτία;

ΦΙΝΤΗΣ. 'Η άφορμή; 'Η αίτία; Αυτός είναι ένας τρελλός— άκούς;— είναι ένας τρελλός. 'Ας πιάση πιά για τού Θεό νά γίνεται λόγος γι' αυτόν έδω μέσα.

ΓΙΑΓΙΑ (μονάχη της). 'Ω! σά νά είναι γραμμένο για μένα τή δύστυχη, νά μή με βρίσκη ποτέ φχαριστημένη ή βαριά ώρα τού δειλινού που μάς μπάζει στή νύχτα.

Πάγη.

('Ολοι είναι βυθισμένοι σέ σκέψη. Δέν άκούεται τίποτ' άλλο για κημποση ώρα, παρδ οι πνιγμένοι λυγμοί της 'Ανοούλας. Μπαίνει ή ύπερέτης βιαστικά).

ΥΠΕΡΕΤΗΣ (πρός τού Φιντή). Κύριε, κύριε, είναι κητου κηποιος κηθρωπος— τού έργοστάσιου και θίλει, λεί, νά σάς δη άμέσως τούρα, αύτή τή

στιγμή. Είναι άνάγκη.

ΦΙΝΤΗΣ. Τι ζητάει πάλι κ' αυτός; ('Υστερα από λίγο). 'Ας έρθη τελοςπαντω νά ιδούμε τι θέλει. 'Α! έχουνε καταντήσει πιά άνοπόφορο.

('Ο ύπερέτης φεύγει. Σηκώνεται σιγά σιγά ή Γιαγιά, παίρνει τήν 'Ανοούλα από τού χέρι και φεύγουν. Σέ λίγο μπαίνει ή Μηχανικός).

ΜΗΧΑΝΙΚΟΣ. Κύριε Φιντή, δέ φτάνει μού νάχα νά θέλη κανείς για νά πάη ψηλά. 'Αχ! έχει νά κημη πολύ και ή τύχη.

ΦΙΝΤΗΣ. Τι θέλεις νά πής; Δέ σε καταλαβαίνω.

ΜΗΧΑΝΙΚΟΣ. Και μολα—αυτά έγώ γλύτωνα... 'Α! νά είσχετε εκεί πέρα, τή φοβερή εκείνη στιγμή, θά νομιζατε πως όλος οι τρόπος τής κολάσης ανοίξανε για νά θάψουμε τόν κόσμο κητου από τή φλόγα, πως μάς πέρασε κατακέφαλα χίλιες χιλιάδες κερυνοί, πως μαζεύτηκαν γύρω όλα τά ζωντανικά και τραβούσανε τίς στέγες, και ξεκάρφωσαν τά σίδερα, και έλυσαν τούς άρμους τού μηχανών, πως όλοι οι άγέρηδες τρέζανε εκεί με τά πιδ στριγγά σφυρίματά τους, πως τά κεράκια όλου τού κόσμου μαυρίσανε για μιά στιγμή τόν ουρανό κρώζοντας θανατερά... Πάει τού μηχανοστάσιο, κ.

Φιντή πνε όλα.

ΦΙΝΤΗΣ. Λέγε μου καθαρά τι συμβαίνει, λέγε μου γλήγορα τι συμβαίνει.

ΜΗΧΑΝΙΚΟΣ (κάθεται). Στχθήτε νά μαζώξω τού μυαλό μου, και θά σάς τά πω όλα με τή σειρά. (Σέ λίγο). 'Α! ναι, θυμάτε που τού μεσημέρι μου είπατε με κάθε θυσία, νά προχωρήσουμε στή δουλειά, νά κινήσουμε δηλαδή τού μεγάλο ψαλίδι, για νά κόψη εκείνες τίς σιδερένες πλάκες; 'Εκμα όπω; με διατάξατε 'Η δουλε ά πηγαινε ταχτικά όλο τ' άπόγειο. Μά κοντα τήν ώρα νά σχολάσουμε. λίγο πρι βασιλέψη ή ήλιος, άναγκαστήκαμε για τά πιδ χοντρά σίδερα νά σηκώσουμε ένα βηθμό άκόμα τήν πίεση Τη σηκώσαμε, κ' έγώ έφυγα από τήν άτμομηχανή και πήγα στο πληκινό μέρος τού Μηχανοστασιου για νά δώ πως προχωρούσε ή δουλειά. Δέν πέρασε πολύ ώρα κ' άκούμε ένα φοβερό κρότο. Νομιζαμε τώς κητου από τά πόδια μας έφυγε ή γής. Κεραμίδα έπεφτα από δώ, ζύλα από κει, τζάκια σπκχανε, πόρτες ανοιγόκλειναν. 'Από τά παράθυρα, από τίς άντρες, από τά κατώγια— πηδαγαν οι έργάτες, και γινότανε ένα κηκό άπερίγραφτο... 'Εκείνη τήν ώρα τάχχασα, και δέν ξέρω πως, μιά ζαλη έπιασε όλο μου τού κεφάλι και

«Παύσανε πολύ και άρέσανε και συζητηθήκανε πλατιά οι «Άλυσίδες» του Ταχόπουλου που παιχτήκανε την περασμένη Τρίτη στο Δημοτικό θέατρο μας από το θέατρο της κ. Κυβέλης. Άπ' όλα τα πρωτότυπα δράματα που παιχτήκανε τούτο το χειμώνα στην Πάτρα, δηλ. (ή «Φωτεινή Σάντρα», «Κόκκινο πουκάμισο» κτλ.), οι «Άλυσίδες» άρέσανε περισσότερο το κοινό τις παρακολούθησε με προσοχή κ' ενδιαφέρο κ' έκλεινε με χειροκροτήματα το τέλος κάθε πράξης. Η κ. Κυβέλη (Άστρούλα) και ο κ. Νίκος Παπαγεωργίου (Στρατός) μάς παρουσίασαν πάου στη σκηνή τα δυο αυτά πρόσωπα με όλα τα ψυχολογικά καθέκαστα, όπως τα φαντάστηκε και τάπλασε ο συγγραφέας, και συντέλεσαν πολύ με την υπέροχη τέχνη τους στην επιτυχία του έργου. Μαθαίνω πως τις «Άλυσίδες» θάν τις παίξει ή κ. Κυβέλη και στ' άλλα μέρη που θά πάει τούτο το χειμώνα, θά τις παίξει ακόμα το έρχόμενο καλοκαίρι και στην Αθήνα.»

*

ΠΑΡΑΠΟΝΙΟΥΝΤΑΙ μερικοί και φωνάζουν πως ή Βουλή μας δέ δουλεύει. Άλλο πάλι τούτο! Μά τόσες μέρες τώρα που συνεδριάζει τί άλλο κάνει παρά να δουλεύει; Μήπως δουλιά δέν είναι και το άεροκοπάνισμα; Δέν μπορούμε νάν τους νιώσουμε κύτουνους τους Χριστιανούς και να μάς συμπάθανε!

ΡΩΜΑΙ-ΓΚΟ ΠΡΟΝΟΜΙΟΚΟΠΑΝΙΣΜΑ
ΚΑΙ ΕΝΑ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΑΡΜΕΝΙΚΟ

«Ένα τηλεγράφημ' άπ' την Πόλη, άπ' τις 4 Δεκεμβρ, μάς έφερε την είδηση πως ο Χιλμής πασάς εδήλωσε στην Πατιάρχη, ότι θά διατηρηθούν τα προνόμια του Γένους, έξόν τα εκπαιδευτικά.

Μπράβο το λοιπόν σ' έμας! Νά μιχ νίκη δονκιχώτικη π' άξίζει ναθανατιστή! Γιατί κ' οι κούκκοι άκόμη —ίσως και μοναχά οι κούκκοι— θάναγνωρίσουν πως δέν είναι λίγο πράμα, με το τόσο νιάου νιάου για τα προνόμια άπ' την ήμέρα που κηρύχτηκε το σύνταγμα να μήν πιτύχουμε κείνο ίσα ίσα που μάς χρειαζότανε, την ανεξάρτητη εκπαίδευση, και να ιδρώσουμε να πάρουμε κείνο που κανείς δέ μάς άρνήθηκε, τή θρησκευτική έλευθερία —που δέν ξέρω τί λογής προνόμιο είναι, άφου την έχουν όλοι, κ' Έβραίοι και Άρμένηδες — και κάτι άλλο που συντελεί στο χαντάκωμά μας, ζδεια δηλ. πλατειά στους παπάδες να χοροπηθούν και να χοντραίνουν.

Προνόμια και προνόμια! Νά λοιπόν πάρτε και φάτε προνόμια! Τέτια προνόμια που ζητάμε και δεκαάδιπλα συμφέροι στους Τούρκους να μάς δώσουν. Νίκη! νίκη μιχ φορά! που θά την πανηγυρίζουν

ίσως, τώρα τα Κέντρα και τα Σώματα. Και κανένας προνομιοκόπος δέ θά στενοχωριέται για το αξόν τα εκπαιδευτικά» που είπε ο Χιλμής, ούτε θά ρωτήση. Και τί θά γίνουν οι κοινοτικές περιουσίες που χρησίμευαν ως τώρα για την εκπαίδευση, όταν αφαιρεθώ άπ' τις κοινότητες ή εκπαίδευση; Άν θά μείνουν στους παπάδες, κι αυτοί άλλο δέ θέλανε, κι άς πάη να ρέψη ή εκπαίδευση. Θέλει τούρκικη άς γίνη, θέλει βουργάρικη. Και οι κοινότητες άκόμη που δέ θέχουν πειά κανένα λόγο και σκοπό, άν τους αφαιρεθούνε τα σχολεία, άς πάνε να κουρεύονται κι αυτές. Οι τραγογένηδες καλά την έχουνε! Και οι Τούρκοι άκόμη καλύτερα. Γιατί συμμαχώντας έτσι με τους παπάδες μας κ' έμας κρατούν ύπνωτισμένους και στους Πανοσλαβιστάδες κόβουνε ιδώ κ' εκεί το δρόμο. Γιατί Άναι, πιστεύω, άρκετά έξυπνοι οι Τούρκοι γά να ξέρουν πως, άν π. χ. αφαιρέσουν τα προσκυνήματα της Ίερουσαλήμ άπ' τους Ρωμιοπαπάδες, θά δυνανώσουν εκεί τους Ρώσους, που δέ θά τους συμφέρη.

Άδικα λοιπόν έσκούζανε για τα προνόμια τους οι παπάδες κι όσοι τους κρατούν το ίσο. Καθόλου δέ κιντώνεψαν τα χαϊδεμένα τους ούτε και κιντυνεύουνε, όσο δέν έχουν οι Νεοτούρκοι στο νου τους ναγκχλιασσουνε κανένα προοδευτικό πρόγραμμα και να εφαρμόσουνε άληθινή ίσότητα, μόνο επιμένουνε στα εθνικιστικά τους όνειρα. Νά όμως που κιντυνεύει άπ' την πολιτική αυτή των Νεοτούρκων το μόνο που μπορεί κανείς να πη προνόμιο μας εθνικό —όχι άποκλειστικό κι αυτό, αλλά κοινό με τάλλα έθνη— ή ανεξάρτητη εκπαίδευση. Και για το πρόνομιο αυτό δέ φαίνεται να δρώνουν οι πανιερώτατοι κ' οι σύντροφοί τους, που παρουσιάζονται για κέντρα ίπησημα και γι άρχηγοί του Έθνους. Δέν το έτόνισαν το ζήτημα καθόλου, καθώς ούτε κ' οι έφημερίδες οι έλληνικές Δέ βλέπου, πέρ' άπ' την κοιλιά τους ούτε σκούζου, γι άλλο τίποτα.

Διαμαρτυρηθήκανε άλήθεια για τις εκλογές, αλλά ποιός ξέρει το γιατί. Σε δουλειά για να βρίσκονται και για νακούγονται ίσως. Οι άρχηγοί δέ διαμαρτύρονται μοναχά φωτίζουνε το έθνος και το οδηγούν κι άντις για διαμαρτυρίες έχουνε να δείξουν δύναμη ξοπίσω τους οργανωμένη κ' επιβλητική. Μ' αυτοί τί κάνανε ως τώρα; Τίποτες ώφέλιμο για το έθνος δέ ζητήσανε ως την ώρα προγράμμά τους κανένα δέν έφάνηκε πουθενά, προσπαθεια να φωτιστή το έθνος γά τα συμφέροντά του

καμμιά δέν έγινε από μέρος τους. Κ' έτσι δέν ξέρει ο έλληνικός πληθυσμός τί θέση να κρατήση, τί να ζητάη και τί να μάχεται. Γνώμη έλληνική κοινή για τα λογής ζητήματα που θά ζεπηδήσουν άργά ή γλήγορα δέν είναι μορφωμένη. Νά άρχηγοί —έθνικοί κιόλας, τί λόγος! — να μάλαμ κ' Νά σε ποιούς βκίσστηκαν — άν εργάστηκαν κάπου στη χάση και στη φέξη για γενικώτερα εθνικά συμφέροντα — οι Έλλαδίτες άρχηγοί — άλλου είδους χολέρες αυτοί — ίσα με σήμερα, να σε ποιούς το έθνος στηρίξε κι άκόμη δυστυχώς στηρίζει έλπίδες και περιμένει προκοπή και μεγαλεία κ' εργασία εθνική! Καμκρωστε τους: Ένώ ή πολιτική Βουλή άνοίγει, έπό να τηλεγράφημα μαθίνουμε πως τώρα θελήσανε τέλος πάντων να συνεδριάσουνε τα δυο Σώματα μαζί με τους Έλληνες βουλευτάδες, για να δούνε τί πρόγραμμα θάκολουθήσουν, μα πως δέν κατορθώθηκε ή συνεδρίαση! Δέν πειράζει, έχουμε καιρό.

Ός που να φέξη όμως και να δούμε το Έλληνικό πρόγραμμα, άς ρίξουμε, άν θέτε, μιχ ματιά σ' έν άλλο πρόγραμμα που είν' από κειρή έτοιμο, που κυκλοφόρησε στον άρμένικο λαό, που δημοσιεύεται και σ' έλληνικές έφημερίδες και φωτίζει και οδηγεί, στο πρόγραμμα Άρμένικου Κομιτάτου. Κάνω τον κόπο και το μεταφράζω από μιχ δική μας καθαρευουσιάνικη έφημερίδα της Σμύρνης.

Άρμενική επαναστατική ένωση
Δασνακτούσιουν

Τί ζήτ α ε :

Γενικά σημεία. — 1. Η Όθωμανική αυτοκρατορία όσο κυβερνείται με πολιτμα συνταγματικό δημοκρατικό θά θεωρείται ανεξάρτητη και άδίαρητη.

2. Η Τούρκικη Άρμενία άποτελεί κομμάτι αναπόσπαστο της αυτοκρατορίας και διευτύνει τα τοπικά της πράματα κατ' το άποκεντρωτικό σύστημα, όπως θά κάνουν και τάλλα έθνη της αυτοκρατορίας.

3. Η κεντρική Όθωμανική κυβέρνηση, που θά προέρχεται άπ' τή λαϊκή αντιπροσωπεία, διευτύνει τα γενικά του κράτους συμφέροντα, την έξωτερική πολιτική, το στρατό, τα οικονομικά, τα τελωνεία, τους σιδηροδρόμους, τα ταχυδρομεία και τους τηλεγράφους κτλ, και άρίνει να διοικούν τα τοπικά συμφέροντα οι επαρχιακές και δημοτικές άρχές.

τιάζεται άπάγου στο κάθισμά της ξαφνικά, κοιτάζει γύρω της ύπνπτα, κι όλο μου λέει πως φοβάται, πως πολύ φοβάται, κάτι άόριστο φοβάται που τριγυρίζει το σπίτι. Φαντάσματα λέει, στοιχειά λέει, ξωτικά, δέν ξέρω και γώ τί λέει... Όλα αυτά όμως έγώ πιστεύω πως είναι από τή λύπη της.

(Η βουή άκούεται τώρα πιο δυνατά).

ΦΙΝΤΗΣ (άνήνοχα). Δέν έχω τώρα καιρό να χάνω για την Άννούλα. Το μυαλό μου είναι πάνου κάτω, για κάτι σπουδαιότερο. (Στέκεται λιγάκι κ' αυτιάζεται τή βουή). Δέν άκούς; Έρχονται αυτοί οι τιποτένιοι ιδώ... Τι θέλουν όμως από μένα; τί θέλουν;

ΓΙΑΓΙΑ (με άπορία). Που έρχονται ιδώ;

ΦΙΝΤΗΣ. Οι εργάτες, έτοι οι εργάτες του εργοστάσιου. Δέν έμαθες; Έγινε έκρηξη των καζανιών, και τινάχτηκε στον έρα το Μηχανοστάσιο, και σκοτώθηκαν καμιά δεκαριά άπ' αυτούς. Νά, ιδώ και λίγες στιγμές, την ώρα που βρισκόσασα μέσα, ήρθε ο Μηχανικός και μου τ' άνάγγειλε όλα. Και το χειρότερο είναι, καθώς μου είπε, πως όλοι αυτοί είναι ξαφριαμένοι έναντίο μου... Τώρα τί να κάμω; Τι να κάμω τώρα;

(Η βουή μεγαλώνει όλοένα σα να πλησιάζη. Ο Φιντής χινιάει το κουδούνη. Μπαίνει ο ύπερέτης).

ΥΠΕΡΕΤΗΣ. Διατάξτε **ΦΙΝΤΗΣ.** Το καπέλλο και το παλτό μου. Γλήγορα το κπαέλλο μου, σου είπα, και το παλτό μου.

(Ο ύπερέτης βγαίνει μιχ στιγμή, και έρχεται πάλι φέροντας το καπέλλο και το παλτό του Φιντή. Ο Φιντής άρπάζει το καπέλλο και το φορεί. Ο ύπερέτης τότε βοηθάει να φορέση και το παλτό του. Η Γιαγιά τόση ώρα στέκεται σα βυθιομένη. Άξαφνα τινάζεται).

ΓΙΑΓΙΑ (προς το Φιντή). Που πη; που πη; Όχι, δέν πρέπει να φύγες (Του παίρνει το καπέλλο από το κεφάλι). Που άφήνεις ιδώ πέρα μονάχους, μιχ γιά γυνάικα κ' έν άρρωστο κορίτσι; Πρέπει να καθήσης. Έχεις ύποχρέωση να καθήσης... Άπό αυτό που θέλει να κάμης, μαντεύω πως δέν είσαι άθως από το δυστύχημα που συνέθηκε στο εργοστάσιο.

ΦΙΝΤΗΣ (πou ξαφνιαζεται μπροστά σε τέτοια άσυνήθιστη γλώσσα της Γιαγιάς, και ταπεινώνεται). Άσε με, άσε με να φύγω, ίσως σε λίγο είναι άργά. (Άπλώνει το χέρι του, ζητώντας το καπέλλο.

Στο μεταξύ ή βουή μεγαλώνει περισσότερο).

ΓΙΑΓΙΑ (προς τον ύπερέτη). Πήγαινε κάτω. Γύρισε όλο το σπίτι. Και κλείσε τα παράθυρα. Και σφάλοιξε τις πόρτες. Και μήν άνοίξης σε κανένα — άκούς; σε κανένα.

(Ο ύπερέτης φεύγει. Η βουή τώρα άκούεται πιά από πολή κοντά. Ο Φιντής στέκεται μαζωμένος σε μιχ άκρη και άρρωτος. Σε λίγο μπαίνει ή Άννούλα, με το μιντίλι στο χέρι και με μάτια δακρυσμένα).

ΑΝΝΟΥΛΑ. Γιατί μ' άφήσατε μοναχή; Γιατί... Άκούτε λοιπόν αυτό τα κουγγιρίσματα; Τ' άκούτε καθαρά; Τ' άκούτε με τ' αυτιά σας; (Ξαφνικά). Ά! φοβάμαι, φοβάμαι, πως φοβάμαι! (Πάρτει σε μιχ καρέκλα).

(Για λίγο μιχ στιγμή μισκίλει Η Γιαγιά πλησιάζει τήν Άννούλα και τής χαϊδεύει τα μαλλιά)

Η άνοχη

(Μπαίνει ο ύπερέτης)

ΥΠΕΡΕΤΗΣ. Όλα σφαλισμένα. Και τα παράθυρα στο κάτω πάτωμα, κ' ή μεγάλη άξώπορτα, κ' ή μικρή πόρτα του κήπου.

(Ένώ λέει αυτά άκούεται άπ' έξω με μεγαλί-

Γενική ψηφοφορία. — 4. Ἡ Βουλὴ, τὰ δικαστήρια καὶ οἱ τοπικὲς ἀρχεὶς θὰ ἐκλέγονται μὲ γενικὴ ψηφοφορία ἴση, μυστικὴ καὶ ἀνάλογη. Ἡ ἀρχὴ αὐτὴ ἔχει δυνάμει γὰρ ὅλα τὰ ἔθνη καὶ τὴν θρησκευτικὰς κινήσεις χωρὶς διάκριση.

Δικαιώματα τῶν νομῶν. — 5. Οἱ νομοὶ στὶς τοπικὲς ὑποθέσεις θὰ ἔχουνε πλατεῖα αὐτονομία, ὅπως καὶ οἱ δῆμοι στὶς δημοτικὰς.

Μένουν γιὰ φρόντισμα στὶς διοικήσεις, ὑποδιοικήσεις καὶ τοὺς δῆμους Α' οἱ δρόμοι, Β' ἡ δημοσία ὑγεία, Γ' ἡ δημοσία ἐκπαίδευση, Δ' ἡ ὑπηρεσία γιὰ τὰ νερά, Ε' ἡ ντόπια χωροφυλακὴ, ΣΤ' ἡ φροντίδα γιὰ τὰ ξαπλωθοῦν οἱ βιομηχανικὲς καὶ γεωργικὲς γῶντες κτλ.

Ἐπιμέρισμα τῶν ἐσόδων. — 20. 25 ο/ο ἀπ' τὰ ἐσόδα τῶν νομῶν θὰ ἑξοδεύεται στὶς ἀνάγκες τοῦ τόπου ἀπ' τοὺς ἐπιμέρους τοπικοὺς ἀρχόντες.

6. Ἐξὲν τῷ διοικητῇ (Βαλῆ), οἱ ὑποδιοικητὲς, οἱ εἰσαγγελοὶ καὶ οἱ πρόεδροι τῶν δικαστηρίων, καθὼς καὶ ὅλοι οἱ ἀπιδέλοιοι δημοσίαι ὑπάλληλοι, διορίζονται ἀπ' τὰ τοπικὰ συμβούλια.

7. Γιὰ τὸν καθορισμὸ τῶν συνόρων τῶν Βιλαετιῶν πρέπει νὰ λογαριάζεται, ἀντίθετα μ' ὅ,τι γινότανε στὸ παλιὸ καθεστῶς, ὁ ἐθνικὸς χαραχτήρας τῶν κατοίκων, γιὰ νὰ γίνονται τὰ κομμάτια ὅσο μπορεῖ πιὸ ὁμογενῆ.

Ἰσότης δικαιωμάτων. — 8. Τέλεια ἰσότης γιὰ ὅλα τὰ ἔθνη καὶ γιὰ ὅλες τὶς θρησκευτικὲς κοινότητες. Κατάρριψη ὅλων τῶν προνομίων, πού συντελοῦνε νὰ γίνονται χωρίσματα μεταξὺ στὶς κοινωνικὲς τάξεις.

Τὰ πρόσωπα πού ἀνήκουνε στὰ διάφορα ἔθνη θὰ μποροῦν νὰ πάρουν κάθε δημοσία θέση κεντρικὴ ἢ ἐπαρχιακὴ ἀνάλογως τοῦ ἠμάρθου πληθυσμοῦ. Ἡ διάταξη αὐτὴ ἐφαρμόζεται σ' ὅλα τὰ ἴδρυματα πού ἐξαρτῶνται ἀπ' τὸ Κράτος.

Ἀναθεώρηση τοῦ Συνταγματοῦ. — 9.

1) Ἀναθεώρηση τοῦ Συνταγματοῦ μὲ πέντε ἀποκεντρωτικὸ

2) Εὐθύνη τῶν ὑπουργῶν πρὸς τὸ νομοθετικὸ σῶμα.

τερη ἔνταση ἢ βουή).

ΑΝΝΟΥΛΑ (ἑσφιασμένη) Νά! νά! τὰ μουγγρίσματα ὦ! γιὰ γιὰ μου, πιάσε με γιὰ γιὰ μου, γιατί τώρα φοβάμαι πολύ, φοβάμαι πολύ, τρέμω ἀπὸ τὸ φόβο μου

ΓΙΑΓΙΑ (γιὰ νὰ τὴν ἡσυχάση, ἐκεῖ πού τὴ χαϊδεύει). Μὴν κάνεις ἔτσι Ἀννούλα μου, παιδί μου. Θὰ περάση, δὲν εἶναι τίποτα. Εἶναι τῆς φαντασίας σου.

(Ἡ βουὴ ἑξακολουθεῖ)

ΑΝΝΟΥΛΑ. Ὅχι! ὄχι, δὲν εἶναι τῆς φαντασίας μου. Νά, ἄκου, ἄκου! (Μικρὴ πίκρη). Ἀπὸ κεῖ εἶναι, ἀπὸ κεῖ (δειχνεὶ τὸ πρὸς τὸ δρόμο παραθύρο). Σηκώνεται ἕστερα σιγὰ σιγὰ καὶ προχωρεῖ φοβισμένη στὸ παράθυρο. Στέκεται ἀπὸ μέσα ἀπὸ τὰ τζάμια καὶ βλέπει). Μιὰ μαυρίλα στὸ δρόμο, μιὰ μεγάλη μαυρίλα (γλήγορα) καὶ ὅλη προχωρεῖ πρὸς τὰ ἔδω. (Μικρὴ πίκρη). Δὲν μπορῶ νὰ τὴν διὰ κρίνω καλὰ καλὰ ἀπὸ τὸ σκοτάδι πού εἶναι ὄσω. (Μικρὴ πίκρη). Νά, νά! γλυστράει αὐτὴ ἡ μαυρίλα, γλυστράει ἀπάνου στὸ δρόμο, καὶ μουγγρίζει, ἀ καὺτε πῶς μουγγρίζει; — καὶ προχωρεῖ πρὸς τὰ ἔδω, ὅλο πρὸς τὰ ἔδω (Ἐξάφανα σὰ νὰ μιτυθεῖ τί εἶναι θομαίει πρὸς τὰ μέσα τῆς σιγῆς ξεφανίζοντας). Σταῦρο, Σταῦρο πού εἶσαι; Ὁ γῆταυρος, ἔρχεται ὁ γῆταυρος! (Στὴ στιγμή σωριάζεται ἄμου).

Κλεῖ ἡ σιγή.

3) Καὶ ὁ βασιλεὺς καὶ ὁ στρατὸς πρέπει νὰ ἀρκετοῦνε πίστη στὸ Σύνταγμα καὶ πῶς θὰ τὸ φυλάξουνε ἀπαρασάλευτα.

4) Κατάρριψη τῆς γερουσίας (Ayan).

Παρατηρήσεις. — α) Ὡς πού νὰ γίνη αὐτό, τὰ μέλη τῆς Γερουσίας θὰ ἐκλέγονται ἀπ' τὰ ἐπαρχιακὰ συμβούλια β) Γιὰ τὴν πρώτη νομοθετικὴ ἐργασία ὁ κατάλογος τῶν μελῶν τῆς Γερουσίας θὰ ἐτοιμαστῆ ἀπ' τὴ Βουλὴ.

5) Ἀλλαγὴ στὸ τωρινὸ ἐκλογικὸ σύστημα μὲ τὴν εἰσαγωγὴ τῆς γενικῆς ψηφοφορίας.

Πολιτικὴ ἐλευθερία. — 10. Σωτήρ ἐφαρμογὴ τῆς ἐλευθερίας γιὰ τὴ συνείδηση, γιὰ τὸ λόγο, γιὰ τὸν τύπο, γιὰ τὴ συναθροίσεις, γιὰ τοὺς ἀπεργούς. Ἀπαράβιαστα τὸ πρόσωπο, ἡ ἀλληλογραφία. Ἐλευθερία στὴν κυκλοφορία. Κατάρριψη τῶν διαβατηρίων γιὰ τὸ ἐσωτερικὸ.

Ἐκπαίδευση καὶ γλώσσες. — 11. Δημοτικὴ ἐκπαίδευση ὑποχρεωτικὴ, χάρισμα, γενικὴ.

Τέλεια ἐλευθερία τῆς διδασκαλίας.

Ἰσότης τῶν δικαιωμάτων πού δίνουν ὅλες οἱ ἰσότητες σχολεῖς.

Ἡ διδασκαλία στὰ σχολεῖα τῶν διαφόρων ἠθῶν θὰ γίνεταὶ στὴ μητρικὴ γλώσσα.

Ἡ γλώσσα τοῦ Κράτους θὰ διδάσκεται τὸ τέταρτο ἔτος ἀπ' τὴ φοίτηση στὸ σχολεῖο.

Οἱ ντόπιες γλώσσες θὰ διδάσκονται στὰ τοῦρκοικὰ σχολεῖα ἀπ' τὸ τέταρτο ἔτος!

12. Μοίρασμα τοῦ προϋπολογισμοῦ τοῦ ὑπουργείου τῆς Δημ. Ἐκπαίδευσης στὰ σχολεῖα τῶν διαφόρων ἠθῶν ἀνάλογα μὲ τὸν πληθυσμὸ τους. Τὸ μοίρασμα αὐτό θὰ γίνεταὶ ἀπὸ ἐπιτήδες διορισμένες ἐπιτροπές.

13. Ἡ γνώση τῆς γλώσσας τοῦ Κράτους εἶναι ὑποχρεωτικὴ. Μὰ ἐξὲν τῆς ἐπίσημης γλώσσας ὅλοι οἱ δημοσίαι ὑπάλληλοι τοῦ Κράτους εἶναι ὑποχρεωμένοι νὰ ξέρουνε τὴ γλώσσα τοῦ τόπου, ὅπου ὑπηρετοῦνε.

Παρατηρήσεις. — Μεταχείρισμα τῆς γλώσσας πού μιλιέται στὰ δικαστήρια καὶ στὰ δημοσία γραφεῖα κάθε τύπου μὰζὶ μὲ τὴ γλώσσα τοῦ Κράτους. Μεταχείρισμα ὑποχρεωτικὸ τῶν γλωσσῶν πού μιλοῦνται καὶ στὰ δημοσιέματα καὶ στὶς ἐπίσημες ἐκδόσεις.

Δικαστήρια. — 14. Μεταρρύθμιση ριζικὴ τῶν δικαστηρίων. Ἡ δικαιοσύνη θὰ παρέχεται χάρισμα.

Στρατιωτικὴ ὑπηρεσία. — 15. Ἰσότης στρατιωτικῆς ὑπηρεσίας γιὰ ὅλα τὰ ἔθνη τοῦ Κράτους χωρὶς διάκριση θρησκείας. Λιγότερα τῆς θηλείας προσωρινὰ σὲ δύο χρόνια.

Παρατηρήσεις. — Τὰ ἀπὸ κάθε χώρα στρατεύματα θὰ κάνουνε τὴ θητεία τους γύρω στὸν τόπο ἀπ' ὅπου προέρχονται.

Ἀύξηση τοῦ μιστοῦ τῶν στρατιωτῶν.

Ἄμεση κατάρριψη τῶν σωμάτων Χαμηδιέ.

Δημόσιοι ὑπάλληλοι. — 16. Λιγότερα τοῦ ἀριθμοῦ τῶν δημοσίων ὑπαλλήλων. Λιγότερα τοῦ μιστοῦ τῶν ἀνώτερων ὑπαλλήλων καὶ καθορισμὸς μὲ νόμο τοῦ ἀνώτερου σημείου τῶν μιστῶν αὐτῶν Ἀύξηση τοῦ μιστοῦ τῶν κατώτερων ὑπαλλήλων.

Παρατηρήσεις. — Εὐθύνη ὅλων τῶν δημοσίων ὑπαλλήλων πρὸς τὰ κοινὰ δικαστήρια.

Ἀγροτικὸ ζήτημα. — 17. Ἐξασφάλιση γιὰ κάθε χωρὶκὸ ἀπὸ ἕνα ὠρισμένον κομμάτι γῆς ἀπὸ τὰ χτῆματα τοῦ Κράτους. Μεταβίβαση στοὺς χωρικοὺς τῆς γῆς πού ἀνήκει στὸ Κράτος καὶ στὴν Κοσῶνα.

18. Τὸ δικαίωμα γιὰ τὴν ἐκμεταλλευσὴ τῆς γῆς ἀνήκει στοὺς ἐργάτες. Κάθε χωρικὸς ἔχει τὸ

δικαίωμα νὰ καλλιεργῇ τὴ γῆ, ὥστε νὰ ἐξασφαλίξη τὴ ζωὴ τῆ δικῆ του καὶ τῆς οἰκογενείας του χωρὶς νὰ ἐκμεταλλεῖται τὸν ἄλλον.

19. Διευθύνονται ἀπὸ σωματεῖα πού ἐκλέγονται ἀπ' τοὺς δῆμους: ἡ δημοτικὴ γῆς (δάση, λιβάδια) καὶ τὰ δημοτικὰ νερά (κινητήρια δύναμη, ψάρεμα). Τὰ εἰσοδήματα ἀπ' αὐτὰ δίνονται γιὰ τὴ δημοσία ἐκπαίδευση τῶν δῆμων.

20. Παραμένουνε χτῆματα τοῦ Κράτους: Τὰ μεταλλεῖα καὶ τ' ἀποδέλοιπα πλούτη τοῦ ἰδάφους ποῦχουν ἐξαιρετικὸ χαραχτήρα. Ὁρισμένον μέρος τῶν εἰσοδημάτων τους θὰ δίνεται γιὰ τὴς γενικὲς ἐκπαιδευτικὲς ἀνάγκες τοῦ ντόπιου πληθυσμοῦ.

Φόροι. — 21. Ριζικὴ ἀλλαγὴ στὸ φορολογικὸ σύστημα.

Παρατηρήσεις. — Προσωρινὰ λιγότερα τοῦ δεκάτου σὲ 1/15 καὶ τοῦ aghnam σὲ 1/3.

Ἀπόσβεση τῶν καθυστερουμένων.

Κατάρριψη τῶν φόρων τῆς ὁδοκτασκευῆς, τῆς Χειτζάζης, τῶν μεταναστῶν κτλ.

Κατάρριψη τοῦ δικαστικῆς χαρτοσήμου.

Κατάρριψη τῶν «olams» καὶ «hegar's» καὶ ὅλων τῶν ἐργῶν πού δὲν πληρώνονται.

22. Φόρος προιδευτικὸς στὸ εἰσόδημα καὶ τὴς κληρονομίας. Ἀπαλλαγὴ ἀπὸ φόρου, ὅλων ἐκείνων ὅσων τὰ εἰσοδήματα δὲ φτάνουνε ἕνα ὠρισμένον ποσὸ

Πίστωση. — 23. Πίστωση ἀπ' τὸ Κράτος μὲ ὄρους συγκαταβατικῶς.

24. Ἐξασφάλιση ἀπὸ μέρος τοῦ Κράτους ἀπὸ τὴν ξηρασία, χάλαζα, ἀκρίδες, πλημμύρες καὶ ἄλλα ἔκτατα δυστυχήματα.

Διακανόνιση τῆς ἐργασίας. — 25. Ἐγκατάσταση ὑπουργείου ἐργασίας.

Διοργάνωση μὲ νόμο καὶ προστασία τῆς ἐργασίας.

α) Καθορισμὸς τῶν ὥρων τῆς ἐργασίας γιὰ τοὺς ἐργάτες εἴτε στὴς πόλεις εἴτε στὰ χωριά. Λιγότερα αὐτῶν τῶν ὥρων γιὰ τὰ ἰδιαιτέρως ἀντιυγιεινὰ ἢ ἐπικίνδυνα ἐργα.

β) Κατάρριψη τῆς νυκτερινῆς ἐργασίας γυναικῶν καὶ παιδιῶν. Ἡ ἐργασία τῶν γυναικῶν θὰ κατάρριπται γιὰ ἔξη βδομάδες ὑστερ' ἀπ' τὴ γέννα. Ἀπαγόρευση τῆς ἐργασίας τῶν παιδιῶν ἴσαμε τὴν ἡλικία 15 χρονῶν.

Περιορισμὸς σ' ἔξη ὥρες τὴν ἡμέρα τῆς ἐργασίας τῶν παιδιῶν ἀπὸ 15 — 18 χρονῶν.

Κατάρριψη τῆς ἐργασίας τῶν ἐργατῶν ἔξω ἀπ' τὴς κοινοτικὲς ὥρες. Ἀπαγόρευση νὰ μιχραίνουν τὰ μεροκάρμια μὲ τὴν πρόφαση προτίμων.

Τέλεια ἀργία τὴν Κυριακὴν καὶ τὴς ἄλλες μέρες τὴς ὠρισμένες ἀπὸ κάθε θρησκεία γιὰ ἀνάπαψη βδομαδιατικῆ.

26. Ἀσφάλισμα τῶν ἐργατῶν ἀπὸ τὰ δυστυχήματα, τὴς ἀρρώστειας, γηρατειῆς, ἐλλειψη ἐργασίας μὲ δαπάνη τοῦ Κράτους καὶ τῶν καταστημάτων.

27. Διοργανωτὴ δημοσίων ἐργῶν, κατασκευάσματα σιδηροδρόμων καὶ δρόμων, πρὸς τὴν σὶς ἐπαρχίας, ὅπου εἶναι ἐλλειψη, ὅπως στὴς ἀρμενικὲς ἐπαρχίας.

Πολὴ, 1 τοῦ Σεπτεμβρίου 1908.

Συμβούλιο τῶν ἀντιπροσώπων τῆς Ἀρμενικῆς ἐπαναστατικῆς ἐνωσεως Δασσανισούτιον

Συγχαίρετε τώρα Ἑλλήνες ἀρχηγούς καὶ Ἀρμένους ἀρχηγούς καὶ μὴ λυσιπικνετε, ἐν ὑπορριτε, τοὺς πρώτους.

7. 12. 908.

ΛΥΔΟΣ ΠΟΔΑΒΡΟΣ

ΟΤΙ ΘΕΛΕΤΕ

— 'Η κριτική μελέτη τοῦ Πέτρου Βασιλικού γιὰ τὸν κ. Βλαχογιάννη ἔμεινε γιὰ τὸ ἄλλο φύλλο.

— 'Απὸ τὴν κριτικὴν μελέτη τοῦ κ. Albert Thumb «Die Neugriechische Literatur» θὰ δημοσιεύσουμε κὶ ἄλλα κεφάλαια. Στὸ φύλλο τῆς ἄλλης Κυριακῆς θὰ δημοσιεύσουμε τὸ Δ' κεφάλαιον «'Η φιλολογία κατὰ τὸ κράτος τῆς γραφτικῆς», πάντοτε ἀπὸ τὴν ἐξοχὴν μεταφραστῆς τῆς Μυριέλλας.

— Βγῆκε ὁ «Πῆν», φιλολογικὴ καὶ καλλιτεχνικὴ ἐπιθεώρηση, μὲ διαλεγτὴν ὕλην καὶ πολλὰς ὑποσχέσεις. Διευθυντὴς ὁ κ. 'Αριστος Καμπάνης καὶ συνεργάτες οἱ γνωστότεροι ἀπὸ τοὺς λογίους μας.

— 'Η καινούρια καθημερινὴ ἐφημερίδα, «'Ο Φρουρός», τῆς Καλαμάτας γι' ἀνάγνωσμά της διάλεξε τὴν «Μίσηρον» τοῦ Γκαίτε. Τέτιο διαλεγτὸ γόστο, ποὺ δὲν τὸ εἶδαμε ἀκόμα σὲ καμιὰ Ἀθηναϊκὴν ἐφημερίδα, πολλὰ μᾶς τάζει γιὰ τὸ «Φρουρὸν» τῆς Καλαμάτας. Μόνο πῶς μποροῦσε νὰ γίνῃ σὲ κάπως πρὸς ζωντανὴν γλῶσσαν ἢ μεταφράσει τῆς «Μικρούλας»

— Στὸ «Πανελλήνιον» θέατρο παίζεται τὴν ἡμέραν «'Ελένη» τοῦ 'Οφφενπαχ σ' Ἑλληνικὴν μεταφράσει, ἀπὸ τὸ θέατρο τοῦ κ. Θ. Οἰκονόμου. Σιγὰ σιγὰ, ὅταν κάπως στρώσει ἢ δουλεύει, ὁ κ. Οἰκονόμου θὰ μᾶς δώσει δράματα, καὶ μάλιστα πρῶτα πρῶτα θὰ μᾶς δώσει τοὺς «Βρυκόλακες» τοῦ 'Ιψεν ὅπου θὰ παρουσιασθῇ κὶ ὁ ἴδιος ὁ κ. Οἰκονόμου, πρῶτον γὰρ σ' Ἑλληνικὴν σκηνήν, στὸ ρόλο τοῦ 'Οσβάλδου.

— Οἱ «καχημοὶ τῆς Λιμανοβάλασσας» εἶναι σειρά ἀπὸ σαράντα περίπου ποιήματα ποὺ θὰ δημοσιευτοῦν ὅλα στὸ «Νευμᾶ».

— Τὸ φύλλο τῆς ἄλλης Κυριακῆς θὴναι δωδεκάσελιδο. Οἱ τέσσαρες παραπανιστὲς σελίδες του θάναί ἐξωφύλλο καὶ περιεχόμενα τῆς χρονιάς.

ΧΩΡΙΣ ΓΡΑΜΜΑΤΟΣΗΜΟ

κ. Θ. Νικ. στὸ Κάιρο. Ρ. καὶ Μ. ὁ κάθε τόμος στοιχίζει 4 φρ. χρ.— κ. Σ. Ν. Ζήν. στὴν Κύπρον. Πολὸν καλὰ. Θὰ δημοσιευτοῦνε.— κ. Π. Γ. Δημοσιεύεται στὰ τρία τελευταία φυλλάδια (15 Νοέμβριον—15 Δεκεμβριον) καὶ ἐξακολουθεῖ. 'Όταν τελειώσει θὰ βγῇ καὶ σὲ βιβλίον. Τὰ φυλλάδια μπορεῖ νὰ σοῦ τὰ προμηθεύσῃ τὸ Βιβλιοπωλεῖον 'Ελευθερουδάκη.— κ. Σ. Απ. Θὰ δημοσιευταί.

ΛΑΧΕΙΟΝ

ΥΠΕΡ ΤΟΥ ΕΘΝΙΚΟΥ ΣΤΟΛΟΥ ΚΑΙ ΤΩΝ ΑΡΧΑΙΟΤΗΤΩΝ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

ΜΕ ΜΙΑΝ ΔΡΑΧΜΗΝ ΚΕΡΔΟΣ 100,000 ΔΡΧ.

ΠΡΟΣΕΧΗΣ ΚΛΗΡΩΣΙΣ

31 Δεκεμβρίου 1908

Τὸ μόνον πατριωτικὸν

Τὸ μόνον εἰλικρινὲς

Τὸ μόνον Ἑλληνικὸν

Α. Π. ΤΑΓΚΟΠΟΥΛΟΥ

ΔΡΑΜΑΤΑ

- 1—ΖΩΝΤΑΝΟΙ ΚΑΙ ΠΕΘΑΜΕΝΟΙ
2—Ο ΑΣΩΤΟΣ
3—ΟΙ ΑΛΥΣΙΑΔΕΣ

Πουλοῦνται στὸ γραφεῖον τοῦ Νουμᾶ 4 δραχμὲς τὰ τρία. Μοναχὰ οἱ «'Αλυσίδες», τρεῖς δραχμὲς Στὶς ἐπαρχίας καὶ στὸ ἐξωτερικὸν στέλνονται δίχως παραπανιστὸ ἔξοδο γιὰ τὰ ταχυδρομικά.

ΣΤΟΥ «ΝΟΥΜΑ»

τὸ γραφεῖον (δρόμος Ζήνωνος 2) πουλοῦνται ΜΙΑ ΔΡΑΧΜΗ τ' ἓνα καὶ 1,25 φρ. χρ. γιὰ τὸ ἐξωτερικὸν. τὰ ἐξωτερικὰ βιβλία τοῦ ΨΥΧΑΡΗ «'Τένειρον τοῦ Γιαννίρη» — τοῦ ΠΑΛΛΗ «'Ηλιος καὶ Φεγγάρι» — τοῦ ΦΩΤΙΑΔΗ «'Τὸ γλωσσικὸ ζήτημα καὶ ἡ Ἑκπαιδευτικὴ μας ἀναγέννησις» — τοῦ ΕΦΤΑΛΙΩΤΗ «'Ἱστορία τῆς Ρωμισσύντης», «'Μαζώχτρα καὶ Βρυκόλακας» καὶ «'Νησιώτικες Ἱστορίες» — τοῦ Δ. ΤΑΝΤΑΛΙΑΔΗ «'Οἱ σκιεὶ μου» — τοῦ ΠΑΝΤΕΛΗ ΧΟΡΝΑ «'Τὸ Ἀνεχτίμητον» (δράμα) — τοῦ ΠΑΠΑ ΣΤΑΥΡΟΥ «'Θρησκεία καὶ Πατρίδα» — τοῦ ΣΤΕΦ. ΡΑΜΑ «'Τὰ Παιδιά καὶ τὰ Κινοῦρια» — τοῦ Γ. ΑΒΑΖΟΥ «'Ἡ ματιὰ» — τοῦ Δ. Π. ΤΑΓΚΟΠΟΥΛΟΥ «'Ζωντανοὶ καὶ πεθαμένοι» καὶ «'Ο Ἄσωτος» (δράματα) — τοῦ ΔΟΥΡΓΟΥ «'Δάφνης καὶ Χλόης» (μεταφρ. Βουτιερῆς) — τοῦ ΕΥΡΥΠΙΑΔΗ «'Ἡ Μήδεια» (μεταφρ. Περικλῆς) — τοῦ ΣΟΦΟΚΛΗ «'Ὁ Αἴας» (μεταφρ. Ζήσιμου Σιδερῆ).

Ἡ ἸΛΙΑΔΑ μεταφρασμένη ἀπὸ τὸν Ἀλέξ. Πάλλη φρ. 2 καὶ φρ. χρ. 2 1/2 γιὰ τὸ ἐξωτερικὸν.

Ο ΑΘΡΩΓΙΝΟΣ ΜΗΧΑΝΙΣΜΟΣ τῆς κ. Ἀλεξιάντρας Παπαδόσκου, χρυσοδεμένος, φρ. 1 1/2 καὶ φρ. χρ. 2 γιὰ τὸ ἐξωτερικὸν

Τοῦ ἸΔΑ «'Μαχτῶρων καὶ ἡρώων αἵμα.» φρ. 2.
Τοῦ Γ. ΜΑΡΚΕΤΗ Πλοιοτολογικῆ (Δρ. 1) — Κριτικὴ τοῦ ἀδελφοῦ λογιισμοῦ τοῦ Κάντ (φρ. 1) — Τριβυολογικὸ ζήτημα στὴν Ἀγγλία (λεπτὰ 50).

Τοῦ Σ. ΣΚΗΝΗ «'Ἡ μεγάλη αἴθρα» φρ. 2.
Τοῦ ΔΕΑΝΤΡΟΥ Κ. ΠΑΛΑΜΑ τὰ «'Ἰρῶτα τραγοῦδιον» φρ. 1.

Τοῦ ΕΡΜΟΝΑ «'τῆς Ζωῆς» φρ. 1.
Τοῦ ΕΛ ΓΙΑΝΙΔΗ «'Γλώσσας καὶ Ζοῆς» φρ. 2.
Τῆς κ. ΕΙΡΗΝΗΣ ΔΕΝΤΡΙΝΟΥ «'Ἀπὸ τὸν κόσμον τοῦ σαλοντιοῦ» φρ. 1.

Τοῦ ΞΕΝΙΤΕΜΕΝΟΥ «'Τὸ Μπαμπάκι» φρ. 1.
Τοῦ ΨΥΧΑΡΗ ὅλα τὰ ἔργα ἀπὸ φρ. 4 ὁ τόμος.
Τοῦ Γ. ΣΚΑΒΡΟΥ «'Τὸ κοινωνικὸν μὲς ζήτημα» δ. 6, 50.
ΤΑ ΤΡΑΓΟΥΔΙΑ τοῦ Βλάμη λεπ. 0,50.

ΣΥΝΟΠΤΙΚΗ ΚΑΤΑΣΤΑΣΙΣ ΤΗΣ ΕΘΝΙΚΗΣ ΤΡΑΠΕΖΗΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ ΚΑΤΑ ΤΗΝ 30 ΝΟΕΜΒΡΙΟΥ 1908

ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΟΝ

Table with columns for categories (e.g., Ταμείον, Εξωτερικὰ λήσμοι), amounts in Drachmas, and dates (30 Νοεμβρίου 1908, 31 Ὀκτωβρίου 1908).

ΠΑΘΗΤΙΚΟΝ

Table with columns for categories (e.g., Ματοχικὸν κεφάλαιον, Τραπεζικὰ Γραμμάτια), amounts in Drachmas, and dates (30 Νοεμβρίου 1908, 31 Ὀκτωβρίου 1908).

Εν Ἀθήναις τῇ 8 Δεκεμβρίου 1908. Ὁ Διευθυντὴς τοῦ Λογιστηρίου Π. Α. ΚΟΥΤΣΑΛΕΗΣ